

Akt oversigt:

Fra biskoppen over Roskilde Stift vedr. lovforslag om middelalderkirker (514572)

- Til BLKM Høringssvar til lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi (STPR F2 3597731)
- Aktilag, id nr 3592315 Fra kirkegds.kons Udtalelse modtaget - Høring over lovforslag om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi
- Aktilag, id nr 3590900 Fra kgl. bygningsinspektør Udtalelse modtaget - høring om lovforslag om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse
- Lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes - Nationalmuseets udtalelse - nyt logo
- Til BLKM Høringssvar til lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi

Fra Københavns Stift, vedr. vedr. høringssvar over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov (514583)

- Til BLKM vedr. høringssvar over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov (STPR F2 3605352)
- Til BLKM vedr. høringssvar over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov

Fra biskop Marianne Gaarden, vedr. høringssvar til lovforslag om understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov (514371)

- Aktdokument
- Til BLKM - høringssvar til lovforslag om understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov

Fra Helsingør Stift, vedr. Biskop Peter Birchs høringssvar ad 2025 - 5593 (514393)

- Aktdokument
- Biskop Peter Birchs høringssvar ad 2025 - 5593

Fra 2025-5593, Vedr. Biskoppens høringssvar (514253)

- Aktdokument

- Biskoppens høringssvar

Fra Viborg Stift, biskop Henrik Stubkjær, vedr. høringssvar over lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker med mere og lov om folkekirkens økonomi (STPR F2: 3605027) (514260)

- Aktdokument
- Fra Viborg Stift, biskop Henrik Stubkjærs høringssvar over lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker med mere og lov om folkekirkens økonomi

Fra biskoppen over Fyens Stift, vedr. Høringssvar til høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov (513940)

- Aktdokument
- Høringssvar på understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov fr-17822252{F2#17822252#2#17822240#5

Fra Aalborg Stift, vedr. svar på høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov (513734)

- Aktdokument
- Til By-, Land- og Kirkeministeriet vedr. svar på høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov

Fra Ribe Stift, Vedr. Høring over lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi, MRK sagsnummer 2025- 5593 (512613)

- Aktdokument
- Udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi
- Høringssvar, lov om kirkebygning, bestyrelse af kirke mv.

Fra Aarhus Stift, vedr. biskoppens høringssvar - lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde og lov om folkekirkens økonomi (512413)

- Til BLKM med biskoppens høringssvar - lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde og lov om folkekirkens økonomi (STPR F2 3577264)
- Biskoppens høringssvar - lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde og lov om folkekirkens økonomi

Brevdato	25-08-2025
Afsender	Roskilde Stift (KMROS@KM.DK)
Modtagere	Kirkekonsulenter (kirkekonsulenter@natmus.dk) - Nationalmuseet; Fyens Stift (KMFYN@KM.DK); Haderslev Stift (KMHAD@KM.DK); Helsingør Stift (KMHEL@KM.DK); Københavns Stift (KMKBH@KM.DK); Lolland-Falsters Stift (LFSTIFT@KM.DK); Ribe Stift (KMRIB@KM.DK); Roskilde Stift (KMROS@KM.DK); Viborg Stift (KMVIB@KM.DK); Aalborg Stift (KMAAL@KM.DK); Aarhus Stift (KMAAR@KM.DK); BLKM hovedpostkasse (km@km.dk); Bodil Therkelsen (Provstiudvalgsmedlem, Kalundborg Provstiudvalg); ERIK - Kirker (ERIK-Kirker-KBH@erik.dk); Karin Nygaard Corfitzen (knc@opland.eu)
Akttitel	Fra biskoppen over Roskilde Stift vedr. lovforslag om middelalderkirker
Aktnummer	152
Identifikationsnummer	514572
Versionsnummer	2
Sagsnummer	2025 - 5593
Ansvarlig	Maria Kristensen
Vedlagte dokumenter	Til BLKM Høringssvar til lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi (STPR F2 3597731) Aktbilag, id nr 3592315 Fra kirkegds.kons Udtalelse modtaget - Høring over lovforslag om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi Aktbilag, id nr 3590900 Fra kgl. bygningsinspektør Udtalelse modtaget - høring om lovforslag om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse Lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes - Nationalmuseets udtalelse - nyt logo Til BLKM Høringssvar til lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi
Dokumenter uden PDF-version (ikke vedlagt)	
Udskrevet	03. nov 2025

Til: Fyens Stift (KMFYN@KM.DK), Haderslev Stift (KMHAD@KM.DK), Helsingør Stift (KMHEL@KM.DK), Københavns Stift (KMKBH@KM.DK), Lolland-Falsters Stift (LFSTIFT@KM.DK), Ribe Stift (KMRIB@KM.DK), Roskilde Stift (KMROS@KM.DK), Viborg Stift (KMVIB@KM.DK), Aalborg Stift (KMAAL@KM.DK), Aarhus Stift (KMAAR@KM.DK), BLKM hovedpostkasse (km@km.dk), Bodil Therkelsen (stavbt@hotmail.com), ERIK - Kirker (ERIK-Kirker-KBH@erik.dk), Karin Nygaard Corfitzen (knc@opland.eu), Kirkekonsulenter (kirkekonsulenter@natmus.dk)

Fra: Roskilde Stift (KMROS@KM.DK)

Titel: Til BLKM: Høringssvar til lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi (STPR F2: 3597731)

Sendt: 25-08-2025 11:29

Bilag: Aktilag, id nr 3592315 Fra kirkegds.kons Udtalelse modtaget - Høring over lovforslag om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi.pdf; Aktilag, id nr 3590900 Fra kgl. bygningsinspektør Udtalelse modtaget - høring om lovforslag om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse.pdf; Lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes - Nationalmuseets udtalelse - nyt logo.pdf; Til BLKM Høringssvar til lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi.docx;

Til By- Land- og Kirkeministeriet

Se medsendte høringssvar.

Med venlig hilsen

Tine Dreier

Specialkonsulent

Roskilde Stiftskontor

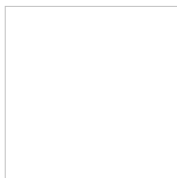
Stændertorvet 3 A

4000 Roskilde

Tlf 4638 1920 – direkte 46381938

kmros@km.dk

www.roskildestift.dk

Brevdato	15-08-2025
Afsender	Karin Nygaard Corfitzen (knc@opland.eu)
Modtagere	Roskilde Stift (KMROS@KM.DK); 'Den kgl. bygningsinspektør' (kirker@erik.dk); Kirkekonsulenter (kirkekonsulenter@natmus.dk) - Nationalmuseet
Akttitel	Fra kirkegds.kons: Udtalelse modtaget - Høring over lovforslag om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi
Identifikationsnummer	3592315
Versionsnummer	1
Ansvarlig	Tine Dreier
Vedlagte dokumenter	SV Til kirkegds.kons, kgl. bygningsinspektør og Natmus Høring over lovforslag om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi (STPR F2 3565239) 2025-08-15 Udtalelse lovforslag økonomi
Dokumenter uden PDF-version (ikke vedlagt)	
Udskrevet	20. aug 2025

Til: Roskilde Stift (KMROS@KM.DK), 'Den kgl. bygningsinspektør' (kirker@erik.dk), Kirkekonsulenter (kirkekonsulenter@natmus.dk)
Fra: Karin Nygaard Corfitzen (knc@opland.eu)
Titel: SV: Til kirkegds.kons, kgl. bygningsinspektør og Natmus: Høring over lovforslag om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi
E-mailtitel: SV: Til kirkegds.kons, kgl. bygningsinspektør og Natmus: Høring over lovforslag om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi (STPR F2: 3565239)
Sendt: 15-08-2025 21:26
Bilag: 2025-08-15 Udtalelse lovforslag økonomi.pdf;

Kære Alle
Vedhæftet udtalelse vedr. lovforslag om folkekirkens økonomi (enhed for middelalderkirker).

Med venlig hilsen

Karin N. Corfitzen

Landskabsarkitekt MDL
Kirkegårdskonsulent

Opland Landskabsarkitekter ApS
Tranevej 16, 2. sal
2400 København NV
+45 3393 1506
+45 4025 2625
knc@opland.eu
www.opland.eu

Fra: Roskilde Stift <KMROS@KM.DK>

Sendt: 18. juli 2025 11:40

Til: Karin Nygaard Corfitzen <knc@opland.eu>; 'Den kgl. bygningsinspektør' <kirker@erik.dk>; Kirkekonsulenter <kirkekonsulenter@natmus.dk>

Emne: Til kirkegds.kons, kgl. bygningsinspektør og Natmus: Høring over lovforslag om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi (STPR F2: 3565239)

Til kirkegårdskonsulent, landskabsarkitekt m.d.l. Karin N. Corfitzen, kgl. bygningsinspektør, arkitekt m.a.a. Gitta Hammer og Nationalmuseet

En udtalelse udbedes til medsendte høring om **lovforslag om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi**

Vi medsender høringsforslaget, men det kan også ses på høringsportalen: [Velkommen - Høringsportalen](#)

Høringsfristen er den 25. august 2025 kl. 12, og vi skal derfor - så vidt det er muligt - bede om en udtalelse senest den 17. august 2025.

Med venlig hilsen
Tine Dreier

Specialkonsulent

Roskilde Stiftskontor

Stændertorvet 3 A

4000 Roskilde

Tlf 4638 1920 – direkte 46381938

kmros@km.dk

www.roskildestift.dk

Kirkegårdskonsulent Roskilde Stift
Karin N. Corfitzen,
landskabsarkitekt mdl.
Opland Landskabsarkitekter
Tranevej 16, 2. sal
2400 København NV
Tlf. 2973 1640
Tlf. 4025 2625
Tlf. 3393 1506
knc@opland.eu

Roskilde Stiftskontor
Stændertorvet 3A
4000 Roskilde

Att.: Specialkonsulent Tine Dreier

København NV, 15.08.2025

Vedr.: Høring om lovforslag om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi

Herunder fremsendes udtalelse:

Grundlag, der er modtaget af undertegnede pr. mail 18.06.2025 fra Roskilde Stift:

- Mail fra Roskilde Stift, dateret 18.06.2025, med anmodning om udtalelse.
- Akt-id 3546799, udskrevet 17.06.2025 inkl.:
 - Bilag 1: Mail, 01.07.2025, fra By, Land- og Kirkeministeriet, Kirkeret og Tværgående Jura til Roskilde Stift.
 - Bilag 2: Udkast til lovforslag om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi (Understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov), side 1-56.
 - Bilag 3: Høringsbrev, dateret 01.07.2025, side 1-3.
 - Bilag 4: Høringsliste, dateret 01.07.2025, side 1-2.
- Link til [Velkommen - Høringsportalen](#)

Udtalelse herunder vedrører lovforslagets §1 og bemærkninger til lovforslaget kapitel 2.1, der omfatter etablering af en enhed for folkekirkens middelalderkirker til understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker.

Enheden kan overtage bestyrelsen af kirke, dens inventar og kirkegård, hvor menighedsrådet selv ønsker kirken taget ud af brug.

Det er positivt, at der er fokus på at lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og økonomiske udfordringer med vedligeholdelse af middelalder kirker og kirkegårde.

Ifølge forslaget skal der gennemføres syn af de middelalderkirker, der hører under enheden, hvert 4. år. Frekvensen for syn af kirker og kirkegård under enheden bør være helt svarende til den for kirker og kirkegård uden for enheden.

Kirkegårds konsulent Roskilde Stift
Karin N. Corfitzen,
landskabsarkitekt mdl.
Opland Landskabsarkitekter
Tranevej 16, 2. sal
2400 København NV
Tlf. 2973 1640
Tlf. 4025 2625
Tlf. 3393 1506
knc@opland.eu

Forslaget til enhedens organisering, bestyrelse og virksomhed samt videns- og kompetenceopsamling synes noget overgjort i forhold til forventningen om, at der ad åre vil være ca. fem kirker og kirkegårde under enheden. Alt andet lige vil omfanget af vidensopsamling fra fem kirker og kirkegårde være begrænset set i lyset af det beskedne antal lokationer og den tilhørende tidshorisont.

At enheden på den baggrund også skal forestå rådgivning om kirker og kirkegårde indenfor folkekirken generelt synes ikke overbevisende, med mindre, Nationalmuseet kommer til at indgå som en fast del af enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Vi kan ikke komme uden om, at det ER Nationalmuseet, der besidder ekspertisen vedr. de danske middelalderkirker og kirkegårde.

Som en del af forslaget indgår bestemmelse om, at menighedsrådet ved overdragelse af en middelalderkirke med tilhørende kirkegård vil bevare ansvaret for kirkegårdsdriften, indtil den sidste gravstedsaftale er udløbet.

Dette kan give anledning til mange uheldige situationer, hvor gravstedsejere kan blive presset til at opgive eller ikke forlænge et gravsted. Der vil ligeledes være situationer med legatgravsteder med meget lang fredningstid, som kan give udfordringer i forhold til overdragelse til enheden.

Hvordan skal bevaringsværdige gravsteder og bevaringsværdige gravminder sikres, hvis kirke og kirkegården overdrages til enheden?

Ved nedlæggelse af kirkegården og salg af kirke + kirkegårdsareal vil de efterladte by- og landsbymiljøer forarmes. De kirkelige anlæg med kirke og kirkegård er og har i flere århundreder været sognets knudepunkt og 'landmark'. Det er dansk kulturarv, som vi skal værne om.

Jeg har stor bekymring for, at en gennemførelse af lovforslaget vil betyde, at middelalderkirker og kirkegårde, især i de tyndt befolkede områder, i første omgang tages ud af drift og senere nedlægges og sælges. Kirkerne ligger oftest med en god placering og et kirkegårdsareal eller en del af en kirkegård vil være en attraktiv byggegrund.

Med venlig hilsen
Karin N. Corfitzen

Brevdato	15-08-2025
Afsender	ERIK - Kirker (ERIK-Kirker-KBH@erik.dk)
Modtagere	Roskilde Stift (KMROS@KM.DK)
Akttitel	Fra kgl. bygningsinspektør: Udtalelse modtaget - hørings om lovforslag om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse
Identifikationsnummer	3590900
Versionsnummer	1
Ansvarlig	Tine Dreier
Vedlagte dokumenter	Akt. nr. 3565239 - Hørings om lovforslag om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse IFB_K01_C01.3.01_Hørings om folk bygn
Dokumenter uden PDF-version (ikke vedlagt)	
Udskrevet	20. aug 2025

Til: Roskilde Stift (KMROS@KM.DK)
Cc: Karin Nygaard Corfitzen (knc@opland.eu), Post Kirkekonsulenter (kirkekonsulenter@natmus.dk)
Fra: ERIK - Kirker (ERIK-Kirker-KBH@erik.dk)
Titel: Akt. nr. 3565239 - Høring om lovforslag om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse
Sendt: 15-08-2025 09:49
Bilag: IFB_K01_C01.3.01_Høring om folk bygn.pdf;

Til Roskilde Stift

Hermed fremsendes udtalelse vedr. høring om lovforslag om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m. m og lov om folkekirkens økonomi.

Med venlig hilsen

Gitta Hammer
Arkitekt MAA, Kgl Bygningsinspektør, DGNB konsulent

4214 7037

gh@erik.dk

ERIK

ERIK Arkitekter A/S
Flæsketorvet 75
Den Hvide Kødby 1711
København V

www.erik.dk
kbh@erik.dk

Aalborg.
Aarhus.
København.
Odense.
Viborg.

[Persondatapolitik](#)

Akt. nr. 3565239

Høring om lovforslag om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m. m og lov om folkekirkens økonomi

Med anmodning om en udtalelse har Roskilde Stift fremsendt høringsforslag.

Følgende materiale danner grundlag i udtalelsen:

- Anmodningsbrev af 18.07.2025
- Aktdokument af 01.07.2025
- Høringsliste
- Høringsbrev
- Lovforslag
- Link til høringsportal

Udtalelsen forholder sig udelukkende til lovforslagets kap. 2.1 understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker, herunder oprettelse af en enhed for folkekirkens middelalderkirker.

Siden 1922 har menighedsrådene haft ansvaret for vedligehold og deraf følgende vedligeholdelsesudgifter for kirke og kirkegård.

Ud af ca. 2350 kirker er ca. 1700 middelalder kirker.

I områder med mange kirker og reduceret befolkningsgrundlag er menighedsrådene under pres i forhold til økonomi og rekruttering af menighedsrådsmedlemmer, samtidigt er det vanskeligt at finde alternative anvendelsesmuligheder.

Lovforslaget foreslår derfor at der oprettes en "enhed for folkekirkens middelalderkirker" som skal overtage det fulde vedligeholdelsesansvar for et mindre antal middelalderkirker som et menighedsråd ønsker taget ud af brug. Det forventes at det ad åre kan beløbe sig til ca. 5 kirker inkl. kirkegårde.

Processen for at overdrage en middelalderkirke til enheden kræver behandling ved to menighedsrådsmøder samt et menighedsrådsudvalg, hvilket synes fornuftigt da beslutningen er af stor betydning. Der kan derfor gå op til to valgperioder (8 år) inden en middelalderkirke overdrages til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Man må derfor forvente at enheden i op til flere år kan have en eller maks. to kirker i porteføljen, hvilket er begrænset og det synes derfor vigtigt ved enhedens oprettelse at definere dens rolle for videns opsamling. Lovforslaget beskriver hensigter men der udestår en endelig handlingsplan for enhedens arbejde, hvilke tanker har man gjort sig om hvorledes man tilrettelægger enhedens arbejdsindsats? Skal enheden selv definere processen eller hvem inddrages?

I forslaget nævnes at enheden på sigt skal opbygge viden og kompetencer indenfor drift og vedligehold og yde general rådgivning indsamling af viden analysing af økonomi, bygningsfaglighed samt varetage koordination af dialogen med de Kgl. Bygningsinspektører, Nationalmuseet mv. Ligeledes skal enheden kunne gennemføre kursusvirksomhed for provstiernes byggesagkyndige.

Det synes at ønsket med enheden er at skabe et vidensforum der ikke kun skal bistå menighedsrådene med deres vedligeholdelse af middelalderkirkerne men også være et samlingspunkt for vidensformidling.
Hvorledes har man tænkt sig at denne rådgivning og vidensformidling skal foregå i praksis?

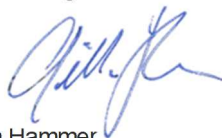
Hvad med de mange praktiserende rådgivere der i dag arbejder med kirkerne og rådgiver menighedsrådene vil de med dette lovforslag blive presset på deres virke?

Stiller enheden deres viden og rådgivning gratis til rådighed?
Dette synes uklart i lovforslaget og burde tages med i overvejelser af hvorledes enheden skal agere. Hvis enheden skal agere som rådgiver følger der et ansvar med som de må påtage sig.

Da man må formode at det vil tage adskillige år at opbygge en bygningsportefølje på op til 5 kirker vil det være begrænset hvor meget vidensindsamling og erfaring man kan indhente, det vil derfor være væsentligt for enheden at indhente erfaringer fra middelalderkirker og deres kirkegårde som ikke er taget ud af brug, hvorledes har man tænkt dette?
Hvorledes sikrer man at væsentlig viden om vedligehold tilgår enheden?

Det synes uklart i lovforslaget hvorledes et samarbejde omkring Nationalmuseets kompetencer og mangeårig erfaring og viden om middelalderlige kirker og kirkesager kan eller skal etableres.
Denne viden som er opbygget over en meget lang årrække og fast forankret hos Nationalmuseet er uvurderlig for bevarelse af kirkernes kulturværdi.

Med venlig hilsen

Gitta Hammer

Arkitekt MAA, Kgl Bygningsinspektør, DGNB konsulent
4214 7037
gh@erik.dk

15. august 2025

Sagsnummer:
25/01937

Roskilde Stift

**Danmarks Oldtid
Middelder og
renæssance**
Persontelefonnummer
Personmailadresse

Høringssvar til lovforslag vedrørende understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov (sagsnummer 2025-5593)

Nationalmuseet er i henhold til lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde rådgiver for de kirkelige myndigheder i antikvariske spørgsmål, jf. § 8., med henblik på at sikre varetagelsen af lovens § 1, formål 3 (*at sikre, at der ikke sker en forringelse af de kulturværdier, der er knyttet til kirkebygninger og kirkegårde*).

Vi er enige i, at der er behov for at finde løsninger, som aflaster folkekirkens frivillige kræfter fra administrative byrder. Dette skal blandt andet ses i lyset af demografiske forandringer, som medfører, at grundlaget for driften og vedligeholdelsen af folkekirkens kirkebygninger flere steder i landet er udfordret. Nationalmuseet har således forståelse for tankerne bag lovforslaget, hvori det foreslås, at der oprettes en fællesfondsfinansieret enhed under kirkeministeriet. Til dette har Nationalmuseet følgende kommentarer:

1. Det er positivt, at en fællesfondsfinansieret enhed kan overtage ansvar og drift for et mindre antal kirker, som ønskes taget ud af brug. Enheden kan, som en koordinerende kraft bag beskyttelsen af kirkernes og kirkegårdenes antikvariske værdier, bidrage med nye ressourcer i det eksisterende samarbejde mellem stifterne, deres rådgivere, provstierne og menighedsrådene. Her vil efteruddannelse af byggesagskyndige på alle niveauer i det kirkelige system kunne få et godt løft med en udbygget kursusvirksomhed. Der er i folkekirken behov for opkvalificering vedrørende viden om bygningspleje, vedligehold, behandling af inventar og kendskab til den antikvariske del af lovgivningen. Nationalmuseet ser frem til at blive inddraget i dette arbejde.
2. Det foreslås, at kirker, når de kommer i enhedens varetægt, skal synes hvert fjerde år. Dette finder Nationalmuseet utilstrækkeligt. Alle folkekirkens kirker har provstesyn hvert andet år, og dette bør ved enhedens kirker faktisk være oftere, hvilket vil sige mindst en gang om året. Man skal i den forbindelse være opmærksom på, at alle kirker, som er i menighedsrådenes varetægt, som oftest bliver tilset / besøgt på ugentlig basis – hvis ikke oftere. Enhedens kirker bør ikke stilles ringere. Løbende tilsyn og vedligehold er helt afgørende for middelalderkirkernes bevaring, og det må undgås, at mindre problemer med f.eks. utætheder i tag og vinduer samt

vandskader og klimaproblemer udvikler sig katastrofalt med råd, svamp og skimmelvækst og efterfølgende omfattende renoveringsudgifter.

3. Enhedens opgaver bør ikke overlappe det eksisterende system, hvor stiftsøvrighederne ud over den daglige rådgivning til menighedsrådene også er myndighed, når projekterede renoverings- og anlægsarbejder indsendes til godkendelse. Stifterne hører deres faglige konsulenter: de kongelige bygningsinspektører, kirkegårdskonsulenterne, Nationalmuseet med flere. Herefter træffer stifterne afgørelser på et fagligt og veldokumenteret grundlag, hvor afvisning af godkendelse om muligt suppleres med rådgivning om alternativer. Det er dette system, som i 100 år har undtaget kirker og kirkegårde fra fredningsloven. Konsulenterne tilkaldes desuden af menighedsrådene og rådgiver om konkrete problemer og planer på stedet. Man skal derfor være opmærksom på, at der ikke skabes usikkerhed hos menighedsrådene om, hvor de skal spørge efter rådgivning og efterfølgende godkendelser.

Med venlig hilsen

Henriette Rensbro
museumsinspektør

Roskilde Stift

Palæet, Stændertorvet 3 A – tlf. 4638 1920
4000 Roskilde, d. 25. august 2025

E-mail kmros@km.dk

Akt nr.: 3597731
/TSD

By- Land- og Kirkeministeriet

Høringssvar til lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi – sag nr. 2025-5593

Jeg har den 1. juli 2025 modtaget ovennævnte høring med en høringsfrist den 25. august 2025.

Indledningsvis vil jeg gerne påpege, at jeg finder det kritisabelt, at lovforslaget sendes i høring ind over sommerferien i perioden fra den 1. juli til den 25. august 2025. Lovforslaget bygger på en rapport, der først kom den 15. maj 2025. Det giver meget dårlige vilkår for en grundig drøftelse og gennemgang af de foreslåede ændringer og for så vidt angår de demokratisk valgte organer er det en periode hvor der ikke - eller kun i begrænset omfang - holdes møder. Jeg noterer mig dog, at I beklager, at lovforslaget sendes i høring hen over sommerferien

Vi har indhentet udtalelser til lovforslaget fra Nationalmuseet, kgl. bygningsinspektør, arkitekt m.a.a. Gitta Hammer og kirkegårds konsulent, landskabsarkitekt m.d.l. Karin N. Corfitzen. Udtalelserne, der alle er dateret den 15. august 2025 medsendes. Nationalmuseet er selvstændig høringspart og afgiver sit svar direkte til ministeriet.

Lovforslaget giver mig anledning til følgende bemærkninger:

Vedr. oprettelse af en enhed for folkekirkens middelalderkirker

Overordnet set er det positivt, at man tænker i løsninger, der kan aflaste menighedsrådene i deres arbejde.

Der er forslag om at etablere en enhed for folkekirkens middelalderkirker til understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker.

Hvis der oprettes en sådan enhed, bør der gennemføres syn af de kirker, der hører under enheden mindst i samme omfang som for andre kirker, og ikke kun hvert 4. år. Faktisk bør der gennemføres syn oftere, da disse kirker ikke – som med kirker bestyret af menighedsrådene – har det regelmæssige tilsyn, som der er i forbindelse med den almindelige brug af kirken, jf. også udtalelserne herom fra Nationalmuseet og kirkegårds konsulenten. Hvordan skal det sikres, at evt. akut opståede problemer opdages i tide?

Det foreslås, at bestyrelsen for enheden udpeges for en fireårs periode. I forhold til, at der foreslås syn af kirkerne hvert 4. år vil bestyrelsen kun kunne opnå sparsom erfaring hermed. Jeg vil foreslå,

at en stiftsjurist med erfaring indenfor byggesagsbehandling eller en stiftskontorchef også bliver repræsenteret i bestyrelsen

Det fremgår af forslaget, at enheden – ud over at overtage ansvaret med et mindre antal middelalderkirker – også skal varetage andre relevante opgaver vedrørende folkekirkens middelalderkirker i øvrigt. Det drejer sig om

- Generel rådgivning
- Indsamling af viden og gennemførelse af analyser af økonomi og bygningsfaglighed
- Varetage og koordination af folkekirkens dialog med kgl. bygningsinspektør, Nationalmuseet og Slots- og Kulturstyrelsen m.v. og andre konkrete aktører og entreprenører inden for vedligeholdelse af middelalderkirker i samarbejde med stiftsøvrighederne
- Netværksdannelse på tværs af landet og med relevante kirkelige aktører i udlandet
- Gennemførelse af relevant kursusvirksomhed for lokale byggesagskyndige i provstier og stifter
- Understøttelse af private fondsansøgninger
- Analyser af bæredygtig finansiering af vedligeholdelse på sigt

Jeg er enig i at nogle af disse opgaver vil kunne være placeret i sådan en central enhed. Det drejer sig om: Indsamling af viden, relevant kursusvirksomhed, understøttelse af private fondsansøgninger og analyser af bæredygtig finansiering af vedligeholdelse på sigt.

For så vidt angår den generelle rådgivning i byggesager, netværksdannelse på tværs af landet og dialog med stifternes konsulenter og koordinering af denne dialog, vil det være overflødigt at placere sådanne opgaver i enheden. Disse opgaver varetages i forvejen af andre aktører, nemlig stiftsøvrighederne, stifternes konsulenter og stifternes byggegruppe og i form af den af byggegruppen udarbejdede vejledning på FIN om ”Bygninger og Arealer”, og disse opgaver bør fortsat blive liggende der.

Det er stiftsøvrighederne der gennem de mange byggesager og møder ude i kirkerne og på kirkegården opnår den største erfaring og viden på området, og i forbindelse med byggesagerne har et meget tæt samarbejde med stiftets konsulenter, der muliggør en så smidig sagsbehandling som muligt. Enheden vil ikke selv kunne få den samme praktiske erfaring, hvis de kun skal have med ca. 5 kirker at gøre. Det bemærkes også at der kan gå en del år, før enheden når op på 5 kirker, jf. den foreslåede proces før en kirke kan overgå til enheden og den kgl. bygningsinspektørs bemærkning herom. Til sammenligning har Roskilde Stift har omkring 100 byggesager om året. Kvalificeret rådgivning bygger bedst på stor erfaring. Det er dog positivt, at der i processen før en kirke kan overgå til enheden, er indbygget betænkningstid for menighedsrådene da det er en stor og vigtig beslutning.

Jeg foreslår, at enheden placeres i et stift, hvor der er mange landsogne med mange middelalderkirker - det kunne f.eks. være Ribe Stift. På den måde vil enheden måske kunne drage fordel af et tæt samarbejde med nogle, der i forvejen arbejder med byggesager og er i daglig kontakt med både menighedsråd, provstier, konsulenter og rådgivere m.fl.

Det forekommer ikke realistisk at man forventer en besparelse hos menighedsråd og provstiudvalg, fordi de vil få gavn af enhedens rådgivning og vejledning, når den rådgivning allerede findes. Hvis noget skal kunne give en besparelse, vil det nok være enhedens analysearbejde og kursusvirksomhed og at hjælpe menighedsrådene med fondsansøgninger til kirkens vedligeholdelse, da det er en opgave, som menighedsrådene nogle steder har svært ved at løfte.

Den hjælp menighedsrådene mangler, er mere konkret hjælp i opstarten af en byggesag f.eks. med at få valgt en kirkekyndig rådgiver, at få udarbejdet materiale og sendt det videre i systemet, og i det hele taget få sikret at processen både begynder rigtigt, forløber bedst muligt og afsluttes rigtigt, at diverse aftaler og kontrakter læses igennem, at der holdes kontrol med at man får reageret i tide ved fejl og mangler. En dialog på tværs af landet i forhold til erfaring med brug af forskellige rådgivere vil være ønskelig. Her vil der muligvis være penge at spare, da man derved har større mulighed for at undgå at gøre brug af bygherrerådgivere eller håndværkere, som ved deres måde at agere på har kostet Folkekirken unødvendigt mange penge i andre dele af landet

Et forslag til en anden opgave, som enheden kunne varetage, er en opgave med at sikre at de cirkulærer og vejledninger, man arbejder med, er opdaterede.

Endelig skal det bemærkes, at forslaget kan få konsekvenser for brugere af kirkegårde - efterladte og pårørende - idet gravstedsejere kan blive presset til at opgive eller ikke forlænge et gravsted. Ligeledes kan det være legatgravsteder eller andre gravsteder med meget lang fredningstid der kan give udfordringer i forhold til overdragelse til enheden jf. også udtalelserne herom fra kirkegårdskonsulenten.

Regler om orientering af stiftets biskop om foreløbige ligningsbehov

De foreslåede ændringer giver ikke anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Ulla Thorbjørn Hansen

Kopi til:

Øvrige stifter

Stiftsrådsformand Bodil Therkelsen

Nationalmuseet

Kgl. bygningsinspektør, arkitekt m.a.a. Gitta Hammer

Kirkegårdskonsulent, landskabsarkitekt m.d.l. Karin N. Corfitzen

Brevdato	25-08-2025
Afsender	Københavns Stift (KMKBH@KM.DK)
Modtagere	BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Akttitel	Fra Københavns Stift, vedr. vedr. høringssvar over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov
Aktnummer	143
Identifikationsnummer	514583
Versionsnummer	2
Sagsnummer	2025 - 5593
Ansvarlig	Maria Kristensen
Vedlagte dokumenter	Til BLKM vedr. høringssvar over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov (STPR F2 3605352) Til BLKM vedr. høringssvar over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov
Dokumenter uden PDF-version (ikke vedlagt)	
Udskrevet	03. nov 2025

Til: BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Cc: Fyens Stift (KMFYN@KM.DK), Haderslev Stift (KMHAD@KM.DK), Helsingør Stift (KMHEL@KM.DK), København Stift (KMKBH@KM.DK), Lolland-Falsters Stift (LFSTIFT@KM.DK), Ribe Stift (KMRIB@KM.DK), Roskilde Stift (KMROS@KM.DK), Viborg Stift (KMVIB@KM.DK), Aalborg Stift (KMAAL@KM.DK), Aarhus Stift (KMAAR@KM.DK)
Fra: København Stift (KMKBH@KM.DK)
Titel: Til BLKM vedr. høringssvar over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov (STPR F2: 3605352)
Sendt: 25-08-2025 11:41
Bilag: Til BLKM vedr. høringssvar over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov.pdf;

Til By-, Land-, og Kirkeministeriet

Se venligst vedhæftede.

Med venlig hilsen

Simone Nørskov Østerby
Specialkonsulent   D: 21 83 55 24

København Stift

København Stift

Nørregade 11   1165 København K   Tlf. 33 47 65 00   kmkbh@km.dk   kobenhavnsstift.dk

[Sådan håndterer vi dine personoplysninger](#)

Biskoppen over Københavns Stift

By-, Land- og Kirkeministeriet
(km@km.dk)

Akt nr.: 3605352
København
Den 25. august 2025

Hørringsvar vedr. udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov

Nørregade 11
1165 København K

Tlf: 33 47 65 00
kmkbh@km.dk

Vedr. etablering af enhed for folkekirkens middelalderkirker

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er Danmarks middelalderkirker en uadskillelig del af både det danske landskab og den nationale kulturarv - dette er indiskutabelt. Men det bekymrer mig, at der med lovforslaget ikke er taget stilling til den voksende bygningsmasse, som folkekirken skal tage vare på i områder, hvor der ikke længere eksisterer et behov for betjening af folkekirkens medlemmer grundet de demografiske forandringer.

Folkekirken eksisterer alene i kraft af sine medlemmer, og vi skal forvalte medlemmernes bidrag med det formål at være en relevant og tilstedeværende kirke, der hvor vores medlemmer er. Derfor mener jeg ikke, at vores medlemmer skal finansiere vedligeholdelse af kirker, hvor hhv. menighedsråd, provstiudvalg og biskop alle har vurderet, at behovet for den pågældende kirke ikke længere eksisterer. Folkekirken skal ikke blive et museum for døde kirker, og af samme årsag lukkede vi seks københavnske kirker i 2013.

Jeg kan kun bifalde den store medinddragelse af medlemmerne i lokalområdet, men påpeger hermed, at vi bør tage stilling til, om vi overfor vores medlemmer kan stå på mål for at finansiere vedligeholdelsen af bygninger, som medlemmerne har vurderet, der ikke er behov for.

Vedr. procesmæssige regler for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov

Jeg har ingen bemærkninger til en evt. præcisering af reglernes indhold, men det er imidlertid vigtigt, at beslutningskompetencen vedrørende den lokale lignings størrelse forbliver placeret dér, hvor den rettelig hører hjemme i dag.

Hvis der skal ske en koordinering på tværs af stifterne med Københavns Stift som facilitator, er det en opgave, vi er villige til at påtage os – forudsat at der samtidig afsættes de nødvendige ressourcer til at varetage opgaven.

Med venlig hilsen

Peter Skov-Jakobsen

Biskoppen over Københavns Stift

Brevdato	25-08-2025
Afsender	Lolland-Falsters Stift (LFSTIFT@KM.DK)
Modtagere	BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Akttitel	Fra biskop Marianne Gaarden, vedr. høringssvar til lovforslag om understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov
Aktnummer	142
Identifikationsnummer	514371
Versionsnummer	2
Sagsnummer	2025 - 5593
Ansvarlig	Maria Kristensen
Vedlagte dokumenter	Aktdokument Til BLKM - høringssvar til lovforslag om understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov
Dokumenter uden PDF-version (ikke vedlagt)	
Udskrevet	03. nov 2025

Til: BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Cc: Henrik Jørgen Horster (hjh@ast.dk), Roskilde Stift (KMROS@KM.DK), Københavns Stift (KMKBH@KM.DK), Fyens Stift (KMFYN@KM.DK), Haderslev Stift (KMHAD@KM.DK), Ribe Stift (KMRIB@KM.DK), Viborg Stift (KMVIB@KM.DK), Aarhus Stift (KMAAR@KM.DK), Aalborg Stift (KMAAL@KM.DK), Helsingør Stift (KMHEL@KM.DK)
Fra: Lolland-Falsters Stift (LFSTIFT@KM.DK)
Titel: Til BLKM - høringsvar til lovforslag om understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov (STPR F2: 3602673)
E-mailtitel:
Sendt: 25-08-2025 09:02
Bilag: Til BLKM - høringsvar til lovforslag om understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov.pdf;

Til By-, Land- og Kirkeministeriet.

På vegne af biskop Marianne Gaarden fremsendes vedhæftede høringsvar.

Med venlig hilsen,

Trine Frydkjær Paulsen
Chefkonsulent

LOLLAND-FALSTERS STIFT
FOLKEKIRKEN

Østre Allé 2 · 4800 Nykøbing F.
Tlf. 5484 0708 · trfp@km.dk
www.lfstift.dk · [Tilmeld nyhedsbrev](#)

LOLLAND-FALSTERS STIFT

Østre Allé 2 • 4800 Nykøbing F.

Tlf. 54 85 02 11 • Mail: lfstift@km.dk

www.lfstift.dk

By-, Land- og Kirkeministeriet

Dato: 25. august 2025.

Dok.nr.: 3602673

Sagsbehandler: TRFP

Sendt med e-post.

Bispeembedet

Høringssvar til lovforslag om understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker

Indledningsvis vil jeg gerne takke minister Morten Dahlin for at have set, hørt, forstået og ikke mindst for at handle på udfordringen med vedligeholdelsen af middelalderkirker i tyndtbefolkede områder, hvor opgaven ikke længere giver mening for menighedsrådene grundet affolkning. Det er en udfordring, som flere menighedsråd, provstiudvalg, samt stiftsrådet og jeg som biskop har haft fokus på igennem mange år, og udfordringen er desv erre kun vokset med tiden grundet den demografiske forskydning fra land til by.

Projektet om differentieret vedligeholdelse af kirkebygninger (forankret i FUV fra 2021-2024) bidrog til at blotlægge den diskrepans, der er mellem befolkningens bosætningsmønstre og placeringen af landets middelalderkirker. Arbejdet pegede i retning af, at den mest værdifulde kulturarv er placeret i de tyndest befolkede områder, da de økonomiske midler i middelalderen var forankret på landet modsat i dag. Urbanisering og affolkning gør, at mange middelalderkirker derfor har et lavt aktivitetsniveau, men høj kulturarvsv rdi.

Så jeg betragter det som rettidig omhu at prioritere den nødvendige økonomi til oprettelsen af en enhed for middelalderkirker til at varetage forvaltningen af de middelalderkirker, der tages ud af brug, når et menighedsråd ikke længere ser sig i stand til at varetage opgaven. Det p g eldende menighedsråd vil sandsynligvis fortsat have ansvar for andre kirker, som de samvittighedsfuldt og dedikeret værner om, som man g r, når arbejdet giver mening.

Udviklingen i Lolland-Falsters Stift vidner om, at i takt med at små landsogne affolkes, s  "affolkes" kirkegårdene også. Men det vil være nødvendigt med en klar plan for afviklingen af kirkegården omkring en middelalderkirke, inden den overdrages til en enhed.

Jeg ser oprettelsen af en enhed som en del af l sningen, men ikke hele l sningen. Derfor anbefaler jeg, at det i lovgivningen tydeliggøres, at enheden ikke alene har ansvar for forvaltningen af bygningerne, men også har fokus på forskning, formidling og mulighed for udvikling af nye anvendelsesformer af middelalderkirker, da benyttelse af bygningerne bidrager til deres bevarelse.

Jeg foreslår således, at enheden:

- arbejder med en samlet strategi for en langsigtet bevarelse og vedligeholdelse af landets middelalderkirker
- fungerer som kompetence- og videnscenter for menighedsråd, provstier og stifter

- anvender differentieret vedligeholdelse på de kirker, der tages ud af brug
- har fokus på at finde løsninger for eventuel alternativ brug
- organiseres med faglig ekspertise forankret forskellige steder i landet, så viden bredes mest muligt ud

Finansiering og tilsyn

Jeg støtter, at enheden finansieres via fællesfonden, men da fællesfondens økonomi har været under pres gennem længere tid, må der også arbejdes for at sikre en mere langsigtet finansiering.

Forslaget om, at ministeren fastsætter særlige regler om syn og protokoller for kirker under enheden, støtter jeg ligeledes op om.

Jeg ser gerne, at enheden arbejder tæt sammen med Nationalmuseet, de kongelige bygningsinspektører og relevante forskningsmiljøer, der besidder stor faglig viden og ekspertise om landets middelalderkirker, på en måde, der tillader mere fleksible modeller om differentieret vedligeholdelse, der tager højde for både brugsintensitet og kulturarvsværdi.

Organiseringen af enhed

Problematikken med middelalderkirkerne er ikke begrænset til et enkelt stift, men berører alle landsogne som affolkes. Derfor finder jeg det oplagt, at man skeler til, hvordan Folkekirkens Grønne Omstilling (FGO) er bygget op, hvor medarbejderne er placeret flere steder i landet. Det har vist sig at fungere godt. Især ift. rekruttering af de helt rette kompetencer har det været værdifuldt at kunne tilbyde kontorplads og arbejdsfællesskaber på mere end en lokation. I en specialiseret enhed for middelalderkirker vil det være vigtigt at kunne rekruttere de bedste inden for fagområdet.

Stiftskontorchef Lene Krabbemark stiller gerne sin viden og erfaringer fra organiseringen og oprettelsen af FGO til rådighed for oprettelsen af denne enhed, og i det videre arbejde stiller jeg ligeledes gerne min viden og erfaringer fra studieorlov og publikationen *Urbaniseringens konsekvenser for folkekirken*, fra formandskabet for styregruppen *Differentieret vedligeholdelse* og fra arbejdet med problemstillingen generelt i stiftet til rådighed.

Afslutningsvis skal jeg bemærke, at en høringsperiode fra den 1. juli til den 25. august ikke giver menighedsråd og stiftsråd mange muligheder for i fællesskab at drøfte lovforslaget, da der normalt ikke afholdes møder i sommerferien. Det afskærer i praksis mange råd fra at afgive høringssvar.

En af de store styrker i organiseringen af Den Danske Folkekirke er den lokale forankring og det lokale engagement og medejerskab. Lovgivningen er og bør fortsat være den centrale forudsætning for den decentrale folkekirke, men en høring i sommerferieperioden understøtter ikke en decentral folkekirke.

Med venlig hilsen

Marianne Gaarden
Biskop over Lolland-Falsters Stift

Kopi:

Stiftamtmand Henrik Horster

Alle stifter

Brevdato	25-08-2025
Afsender	Helsingør Stift (KMHEL@KM.DK)
Modtagere	BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Akttitel	Fra Helsingør Stift, vedr. Biskop Peter Birchs høringssvar ad 2025 - 5593
Aktnummer	95
Identifikationsnummer	514393
Versionsnummer	1
Sagsnummer	2025 - 5593
Ansvarlig	Maria Kristensen
Vedlagte dokumenter	Aktdokument Biskop Peter Birchs høringssvar ad 2025 - 5593
Dokumenter uden PDF-version (ikke vedlagt)	
Udskrevet	03. nov 2025

Til: BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Cc: Fyens Stift (KMFYN@KM.DK), Haderslev Stift (KMHAD@KM.DK), Helsingør Stift (KMHEL@KM.DK), Københavns Stift (KMKBH@KM.DK), Lolland-Falsters Stift (LFSTIFT@KM.DK), Ribe Stift (KMRIB@KM.DK), Roskilde Stift (KMROS@KM.DK), Viborg Stift (KMVIB@KM.DK), Aalborg Stift (KMAAL@KM.DK), Aarhus Stift (KMAAR@KM.DK), Eigil Lundholm Saxe (ESAX@KM.DK), Eskil Simmelsgaard Dickmeiss (ESDI@KM.DK), Eva Tøjner Götke (ETG@KM.DK), Hans-Henrik Nissen (HHN@KM.DK), Jørgen Christensen (JFC@KM.DK), Jørgen Degn Bjerrum (JDBJ@KM.DK), Marianne Telling (MT@KM.DK), Ove Kollerup Nielsen (OK@KM.DK), Peter Valdis Senbergs (PVS@KM.DK), Rebecca Rudd (RR@KM.DK), Sophie Juel (SOJUE@KM.DK), Søren Isak Nolsøe (SINS@KM.DK), Yvonne Alstrup (YNA@km.dk), Alle stifter (Distributionsliste), Alle provster i Helsingør Stift. (Distributionsliste), Henrik Jørgen Horster (hjh@ast.dk)
Fra: Helsingør Stift (KMHEL@KM.DK)
Titel: Biskop Peter Birchs høringssvar ad 2025 - 5593 (STPR F2: 3568434)
E-mailtitel:
Sendt: 25-08-2025 09:27
Bilag: Biskop Peter Birchs høringssvar ad 2025 - 5593.docx;

Til By-, Land- og Kirkeministeriet

Se venligst vedlagte høringssvar fra biskoppen over Helsingør Stift og Stiftsøvrigheden over Helsingør Stift.

Venlig hilsen

Annette Nordenbæk
Stiftskontorchef

Direkte telefon 48 36 36 11
Mail anm@km.dk

HELSINGØR STIFT

Vor Frue Kloster · Hestemøllestræde 3a · DK-3000 Helsingør
Telefon 49 21 35 00 · kmhel@km.dk · www.helsingørstift.dk

Læs mere om dine rettigheder efter databeskyttelsesforordningen [her](#)

BISKOPPEN OVER HELSINGØR STIFT

By-, Land- og Kirkeministeriet

25. august 2025

Sagsnr.
2025 - 28129-2

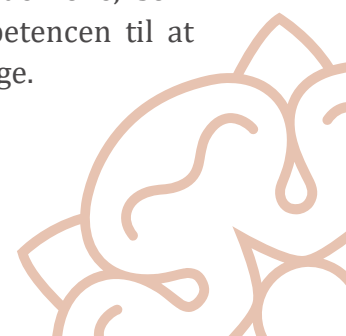
Høringssvar ad 2025 - 5593 over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov

Indledningsvist vil vi gerne anerkende det store, meget komprimerede og komplekse arbejde, UBFFF har udført ved afgivelsen af rapporten den 23. maj 2025.

Rapporten indeholder flere interessante perspektiver og en række forslag til nødvendige tiltag med henblik på et nødvendigt øget råderum i fællesfonden i fremtiden.

Det nævnes i ministeriets høringsbrev, at det kan overvejes at præcisere kirkeministerens hjemmel i lov om folkekirkens økonomi til at fastsætte procesmæssige regler, herunder frister for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse. Vi vil hilse det velkomment, at dette tydeliggøres i lovforslagets bemyndigelsesbestemmelser. Det er vores opfattelse, at det skal fremgå klart af lovens bestemmelser, netop for at sikre de lokale og nationale niveauers sammenhæng og ikke mindst skabe et klart og gennemsigtigt hjemmelsgrundlag.

Samtidig vil vi præcisere, at kompetencen til at fastsætte den lokale ligning ikke bør ændres. Biskoppen er indstillet på at påtage sig den koordinerende rolle, som forventes udført via drøftelser med provsterne i stiftet, men kompetencen til at fastsætte størrelsen af den lokale ligning, ligger i dag, hvor den skal ligge.

Med hensyn til oprettelse af den foreslåede fællesfondsfinansierede enhed for folkekirkens middelalderkirker så kan det virke som et initiativ, hvis økonomiske omfang ikke er kendt, særligt når henses til de mange opgaver, der foreslås lagt ind under enheden. Det oplyses i lovforslaget, at det forventes, at det er indtil 5 middelalderkirker med evt. tilhørende kirkegård, der af et menighedsråd ønskes taget ud af brug. I den forbindelse kan vi erklære os enige i høringssvaret fra biskop Henrik Wigh-Poulsen, idet han foreslår, at der indsættes bestemmelse om en forpligtelse for et menighedsråd, hvis kirke skal overgå til enheden, til at oplyse om eventuelle projekter for kirkens vedligeholdelse og de estimerede udgifter hertil.

I forlængelse heraf kan jeg også erklære mig enig i biskop Henrik Wigh-Poulsens anbefaling af, at det overvejes at fastsætte nye retningslinjer eller standarder for istandsættelse og vedligeholdelse af folkekirkens middelalderkirker, så det - også i forhold til de kirker, der overgives til enheden for folkekirkens middelalderkirker - bliver tydeliggjort, at der kan være tale om differentieret vedligeholdelse af kirkerne.

Det foreslås også, at provenu og andre kapitaler, der fremkommer ved salg af ejendomme eller anden afståelse af rettigheder, der bestyres af enheden, skal indbetales til fællesfonden. I den forbindelse skal vi bemærke, at lovforslaget mangler en stillingtagen til, hvordan finansiering af større vedligeholdelsesprojekter af vedkommende kirker, skal ske, såfremt der skal optages lån til et givet projekt. Det foreslås derfor, at det fastsættes i bemyndigelsesbestemmelsen, at ministeren også kan fastsætte regler om optagelse af lån til større istandsættelse af en middelalderkirke, der bestyres af enheden.

Det forudsættes herfra, at det omtalte provenu og kapitalerne indsættes, så de fremgår særskilt af enhedens og/eller fællesfondens regnskab. I den forbindelse mangler lovforslaget også – så vidt vi kan læse os frem til – stillingtagen til forrentning af de indkomne kapitaler og provenu.

Såfremt en enhed oprettes, må det forudsættes, at indsamling af viden og erfaring med vedligehold af middelalderkirker, kommer til at ske i tæt samarbejde med Nationalmuseet og folkekirkens fagkonsulenter. Det forudsættes herfra, at projekter vedrørende istandsættelse og vedligehold af de kirker, der omfattes af den såkaldte enhed, fortsat skal godkendes af stiftsøvrigheden.

Det foreslås også, at enheden vil skulle godkende brug af en kirke, der bestyres af enheden. I den forbindelse vil vi foreslå, at enhedens godkendelse af brug af vedkommende kirker afgøres efter samme regler og principper, som allerede er

indeholdt i brugs- og bestyrelseslovens regler i §§ 5-15. Det bør derfor tillige fremgå af lovforslaget.

Side 3

Helt overordnet kan jeg tilslutte mig lovforslagene, som bygger på rapporten fra Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af fællesfondens fællesopgaver.

Vi har ikke yderligere bemærkninger til lovforslaget.

Dette svar afgives også på vegne af Stiftsøvrigheden over Helsingør Stift.

Venlig hilsen

Peter Birch
Biskop

Henrik J Horster
Stiftamtmand

Kopi til:
Alle stifter
Alle provster i Helsingør Stift
Stiftamtmand Henrik J Horster

Brevdato	24-08-2025
Afsender	Marianne Christiansen (Biskop, Haderslev Stift)
Modtagere	BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Akttitel	Fra 2025-5593, Vedr. Biskoppens høringssvar
Aktnummer	89
Identifikationsnummer	514253
Versionsnummer	1
Sagsnummer	2025 - 5593
Ansvarlig	Maria Kristensen
Vedlagte dokumenter	Aktdokument Biskoppens høringssvar
Dokumenter uden PDF-version (ikke vedlagt)	
Udskrevet	03. nov 2025

Til: BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Cc: Fyens Stift (KMFYN@KM.DK), Haderslev Stift (KMHAD@KM.DK), Helsingør Stift (KMHEL@KM.DK), Københavns Stift (KMKBH@KM.DK), Lolland-Falsters Stift (LFSTIFT@KM.DK), Ribe Stift (KMRIB@KM.DK), Roskilde Stift (KMROS@KM.DK), Viborg Stift (KMVIB@KM.DK), Aalborg Stift (KMAAL@KM.DK), Aarhus Stift (KMAAR@KM.DK), Alle stifter (Distributionsliste), Lars Christian Kjærgaard (LCK@KM.DK)
Fra: Marianne Christiansen (MCH@KM.DK)
Titel: Biskoppens høringssvar (STPR F2: 3599119)
E-mailtitel:
Sendt: 24-08-2025 18:45
Bilag: Biskoppens høringssvar.pdf;

Til By- Land- og Kirkeministeriet

Hermed høringssvar på lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi (KM F2: Sags nr. 2025-5593 og akt nr. 505887)

Med venlig hilsen

Marianne Christiansen
Biskop over Haderslev stift

RIBE LANDEVEJ 35-37 · 6100 HADERSLEV
Lck@KM.DK · HADERSLEVSTIFT.DK
7352 4593/2961 2783

BISKOPPEN OVER HADERSLEV STIFT

Til By-, Land-, og Kirkeministeriet

Den 25-08-2025/LCK
Sagsnr. 2025 - 28190
Akt. nr. 3599119

Høring - BLKM - lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi (KM F2: Sags nr. 2025-5593 og akt nr. 505887)

Ad oprettelse af enhed for folkekirkens middelalderkirker:

Jeg vil gerne udtrykke stor betænkelighed ved forslaget om, at der indføres hjemmel til at oprette en ny fællesfondsfinansieret enhed, der skal overtage ansvaret for driften af et mindre antal middelalderkirker, der ønskes taget ud af brug.

Løsningen risikerer for mig at se at blive en parallel-organisation til stiftsøvrighederne og deres konsulenter. Den forekommer også i det lys at være en uforholdsmæssig dyr løsning. Den flytter desuden tilsynet med og driften af bygningerne langt væk fra den konkrete bygning og lokalsamfundet.

Med hensyn til opbygningen af enheden som et videnscenter ser jeg ud fra min erfaring ikke behovet. Vi arbejder i stiftet tæt sammen med stiftets konsulenter fra Nationalmuseet, den kgl. bygningsinspektør, kirkegårdskonsulenten og klimakonsulenten. Alle disse konsulenter yder rådgivning af højeste faglige kvalitet, som sikrer, at menighedsrådenes ønsker og opgaver mht. også den middelalderlige kulturarv kan føres forsvarligt og fremtidssikret ud i livet. Det vil konsulenterne også kunne sikre mht. kirker, der er taget ud af brug. Med et nyt videnscenter risikerer vi en parallel-struktur med spild af ressourcer til følge.

Jeg vil i stedet for foreslå, at nogle af de eksisterende myndigheder inden for folkekirken overtager administrationen af de kirker, som ministeren, efter anmodning fra et menighedsråd og udtalelse fra biskoppen, beslutter skal tages ud af brug.

Jeg foreslår konkret, *at de enkelte stiftsråd får denne opgave*, og at der skabes hjemmel i økonomiloven til, at udgifterne til vedligeholdelse mv. dækkes af stiftsbidraget, hvis maksimale procent så i samme ombæring foreslås hævet til f.eks. 2 %. Evt. indtægter ved salg eller udleje skal ligeledes godskrives stiftsbidraget.

Jeg vil foreslå, at det alene er bestyrelsesopgaven af kirken, der overdrages til stiftsrådet, således at ejerforholdet fortsat er f.eks. Mølholm kirke. Rette ejerbetegnelse vil herefter være "Mølholm kirke v/stiftsrådet i Haderslev Stift."

Ved ovennævnte konstruktion sikres den lokale folkekirkelige demokratiske forankring i bestyrelsesopgaven af de kirker, der er taget ud af brug. Desuden spares en del af de 5-7 millioner kroner, som enheden er kalkuleret årligt at skulle koste.

Alternativt til ovenstående og for de stifters vedkommende, som ikke har en økonomi, der kan bære bestyrelsesopgaven, vil jeg foreslå *at lade ADF overtage bestyrelsesopgaven af kirkerne*, idet ADF i forvejen administrerer fællesfondens bygninger, herunder folkekirkens bispegårde.

Ad procesmæssige regler for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov:

Jeg kan ikke støtte forslaget om indførelse af regler for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov med biskoppen.

Jeg mener, at man herved sammenblander myndighedernes områder. Tilføjelsen af en økonomisk kompetence over for de lokalt valgte provstiudvalg til bispeembedet vil være et fremmedelement og ændre relationen. Desuden pålægges biskoppen at skulle varetage fællesfondsbestyrelsens interesser og stå på mål for dens beslutninger, også i de tilfælde, hvor den enkelte biskop ikke har lod og del i beslutningerne og måske ikke selv kan stå på mål for dem.

Hvis der måtte være behov for at udvide fællesfondens økonomiske ramme, vil jeg i stedet foreslå, at der indføres hjemmel til, at budgetsamrådet kan *udskrive et fællesfondsbidrag til den lokale ligning*. Det vil svare til stiftsrådets kompetence til at fastsætte et stiftsbidrag til fælles aktiviteter. Udskrivningen af et fællesfondsbidrag kan følge den samme budgetprocedure som stiftsbidraget. Der skal så sættes et loft på opkrævningen på samme måde som ved stiftsbidraget, og det kunne f.eks. være på 0,25 % af den lokale ligning.

Ovennævnte forslag er simplere, og samtidig sikres der en vis folkekirkelig demokratisk legitimitet ved, at det er budgetsamrådet, der beslutter størrelsen på fællesfondsbidraget.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. Christiansen'.

Marianne Christiansen

Brevdato	24-08-2025
Afsender	Mette Nielsen (Sagsbehandler - Sag, Viborg Stift)
Modtagere	BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Akttitel	Fra Viborg Stift, biskop Henrik Stubkjær, vedr. høringssvar over lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker med mere og lov om folkekirkens økonomi (STPR F2: 3605027)
Aktnummer	85
Identifikationsnummer	514260
Versionsnummer	1
Sagsnummer	2025 - 5593
Ansvarlig	Maria Kristensen
Vedlagte dokumenter	Aktdokument Fra Viborg Stift, biskop Henrik Stubkjærs høringssvar over lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker med mere og lov om folkekirkens økonomi
Dokumenter uden PDF-version (ikke vedlagt)	
Udskrevet	03. nov 2025

Til: BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Cc: Alle Stifter (alle.stifter@km.dk), Bodil Abildgaard (BAB@KM.DK), msl@ast.dk (msl@ast.dk)
Fra: Mette Nielsen (MENI@KM.DK)
Titel: Fra Viborg Stift, biskop Henrik Stubkjærs høringssvar over lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker med mere og lov om folkekirkens økonomi (STPR F2: 3605027)

E-mailtitel:

Sendt: 24-08-2025 19:03

Bilag: Fra Viborg Stift, biskop Henrik Stubkjærs høringssvar over lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker med mere og lov om folkekirkens økonomi.docx;

Med henvisning til netop fremsendt mail med biskop Henrik Stubkjærs høringssvar skal jeg herved korrigere teksten i fremsendelsesmailen derhen, at høringssvaret er fra biskop Henrik Stubkjær selv og ikke på vegne udvalget UFBBB.

Jeg beklager skrivefejlen i mailteksten.

Med venlig hilsen

METTE NIELSEN

Bispesekretær
VIBORG STIFT

Telefon: [8662 0911](tel:86620911)

Direkte: [8726 2170](tel:87262170)

Mobil : [2425 2758](tel:24252758)

Domkirkestræde 1
8800 Viborg

Web: viborgstift.dk

VIBORG STIFT
EN DEL AF FOLKEKIRKEN

[Se hvordan vi behandler personoplysninger i Viborg Stift](#)

Til: BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Cc: Alle Stifter (alle.stifter@km.dk), msl@ast.dk (msl@ast.dk), Bodil Abildgaard (BAB@KM.DK)
Fra: Mette Nielsen (MENI@KM.DK)
Titel: Fra Viborg Stift, biskop Henrik Stubkjærs høringssvar over lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker med mere og lov om folkekirkens økonomi
Sendt: 24-08-2025 18:57

Til Kirkeministeriet,

Med henvisning til Ministeriets x sender jeg her biskop Henriks høringssvar på vegne udvalget UFBBB på høring over lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker med mere og lov om folkekirkens økonomi

Med venlig hilsen

METTE NIELSEN

Bispesekretær
VIBORG STIFT

Telefon: 8662 0911
Direkte: 8726 2170
Mobil : 2425 2758

Domkirkestræde 1
8800 Viborg

Web: viborgstift.dk

VIBORG STIFT
— EN DEL AF FOLKEKIRKEN —

[Se hvordan vi behandler personoplysninger i Viborg Stift](#)

VIBORG STIFT

BISKOP HENRIK STUBBJÆR

By-, Land- og Kirkeministeriet

Viborg, den 24. august 2025

Akt nr. 3605008

/MENI

Jeg har modtaget Ministeriets mail af 1. juli 2025 med høringsbrev over udkast till lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker med mere og lov om folkekirkens økonomi (Akt.nr. 484330)

Jeg har deltaget i udvalgsarbejdet omkring "Bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver", og har derfor ikke væsentlige bemærkninger til den fremsatte høring i forbindelse med forslagene fra denne arbejdsgruppe. Der er efter min mening tale om et meget gennemarbejdet og velovervejet forslag, som afbalancerer de interesser, der har været i området.

Jeg føler dog anledning til at kommentere nogle af de påstande, som er fremsat offentligt af kritikere af forslagene gennem høringsperioden.

Vedrørende "Enhed for middelalderkirker"

Der er tale om en enhed med 3 formål:

1. En varetagelse af de op til 5 kirker, som menighedsråd skulle ønske at skille sig af med og overgive til enheden.
2. At vejlede menighedsråd og provsti omkring vedligeholdelse af middelalderkirker, samt at udarbejde et forslag til differentieret vedligeholdelse og at gå i dialog med Nationalmuseet, Kirkekonsulenterne og etablere efteruddannelse af kirkekonsulenter, bygningskonsulenter i provstierne og kirkeværger.
3. At undersøge muligheden for at lave fundingmodeller for en inddragelse af store fonde i støtten til den fortsatte vedligeholdelse af vore middelalderkirker. Provstierne i landdistrikterne vil af demografiske årsager ikke kunne bære vedligeholdelsen af denne nationale kulturarv på sigt uden at få tilført midler ude fra. Udvalget foreslår samtidig at de økonomisk svageste 21 provstier får tilført en øget udligning på 25 mio. kr. (10 mio. omfordeles af nuværende udligningsordning og 15 mio. tilføres fra Fællesfonden)

Ad 1. Nogle har kaldt en overdragelse af kirkerne til denne enhed for "Eksproprietation". Eksproprietation betyder, at der sker en tvungen overdragelse af en ejendom mod fuld erstatning.

Der kan ikke være tale om eksproprietation da:

- a. Overgivelsen sker frivilligt efter ønske og beslutning i det enkelte menighedsråd 2 gange med et menighedsrådsvalg imellem. Provst og biskop skal afgive høringsvar på ønsket. Og Kirken forbliver under Folkekirken, og stiftets Stiftsøvrighed får fortsat tilsyn med kirken, selvom den flyttes til enheden.

Ad 2. Nogen har hævdet, at enheden er uforholdsmæssig dyr.

- a. Der er afsat et beløb startende med 4 mio. kr. årligt stigende til 7 – 8 mio. kr. efter 4 år. Dette beløb skal dække både vedligeholdelsen af de op til 5 kirker som overdrages til enheden og den vejledning og kursusvirksomhed der udføres. Endvidere mener vi ud fra erfaringen, at der vil kunne spares et betydeligt mio. beløb, hvis det sikres en effektiv restaureringsproces. Problemet i dag er ofte at restaureringen trækker ud i flere år, pga. fejlpositioner i processen. Så bedste bud er at enheden vil spare folkekirken penge.
- b. Det er et vigtigt parameter i forståelsen af forslaget, at det kommer på baggrund af menighedsråd, der ikke længere vil varetage opgaven, og hvor mange ting er forsøgt og hvor økonomien og de menneskelige ressourcer i lokalområdet ikke er til stede. Det er vigtigt at slå fast, at løsningen er foreslået for at undgå at kirkerne overgår til statslig administration. Folkekirken kan selv, når den på landsplan understøtter nødlidende kirker. Der er formentlig kun ringe eksempler på kirker, der er overtaget af staten og hvor risikoen er, at folkekirken stadig skal betale for at vedligeholde nu uden indflydelse.

Af hensyn til den kirkelige forankring og diversiteten i folkekirken er det nødvendigt, at en bestyrelse for enheden er bredt forankret, så også menighedsrådsvinklen kan være repræsenteret. Det er også altid en god måde at udfolde et "bestyrelsesarbejde" på, at administrationen ikke sidder i "bestyrelsen"; men kan deltage i arbejdet og møderne.

Det er vigtigt i forståelsen af enhedens arbejde, at det beløb, der er estimeret, ikke kun er til drift af enheden; men også til vedligehold af de kirker, der lægges ind.

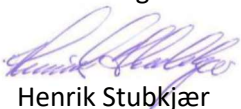
Det vil sige, at der på nationalt plan i det store fællesskab løftes for lokale til glæde for den lokale kirke. Desuden skal Enheden formidle, og denne formidling vil ske i samarbejde med det stift, enheden er placeret hos og alle andre stifter på en systematisk måde - og også gerne lokalt, så kurser, viden mv. kan formidles lokalt.

Ejendomsretten overgår ikke til staten, og det er også stadig folkekirken – nu samlet – der betaler for vedligehold af den pågældende kirke.

Det forekommer derfor også rimeligt, at skulle det komme til et salg eller anden indtægt, indgår salgssummen/indtægten i fællesfonden, som har betalt for vedligehold af kirken.

Slutteligt kan det nævnes at forslaget er udarbejdet med repræsentanter for biskopper, provster, menighedsråd, Stiftskontorchefer og Ministerium, og at forslaget også indebærer en styrkelse af den lokale økonomi, hvor den er mest trængt.

Med venlig hilsen

Henrik Stubkjær
Biskop over Viborg Stift

Brevdato	22-08-2025
Afsender	Christine Nortov Schreiner (Sagsbehandler, Fyens Stift)
Modtagere	BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Akttitel	Fra biskoppen over Fyens Stift, vedr. Høringssvar til høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov
Aktnummer	75
Identifikationsnummer	513940
Versionsnummer	2
Sagsnummer	2025 - 5593
Ansvarlig	Maria Kristensen
Vedlagte dokumenter	Aktdokument Høringssvar på understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov fr- 17822252{F2#17822252#2#17822240#5
Dokumenter uden PDF-version (ikke vedlagt)	
Udskrevet	03. nov 2025

Til: BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Cc: Københavns Stift (KMKBH@KM.DK), Helsingør Stift (KMHEL@KM.DK), Roskilde Stift (KMROS@KM.DK), Lolland-Falsters Stift (LFSTIFT@KM.DK), Fyens Stift (KMFYN@KM.DK), Viborg Stift (KMOVIB@KM.DK), Aarhus Stift (KMAAR@KM.DK), Ribe Stift (KMRIB@KM.DK), Haderslev Stift (KMHAD@KM.DK)
Fra: Christine Nortov Schreiner (CHNS@km.dk)
Titel: Høringssvar til høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov (STPR F2: 3603859)
E-mailtitel:
Sendt: 22-08-2025 12:54
Bilag: Høringssvar på understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov fr-17822252{F2#17822252#2#17822240#5.pdf;

Til By-, Land- og Kirkeministeriet

På vegne af Biskoppen over Fyens Stift fremsendes hermed høringssvar til høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov (ministeriets sagsnr. 2025- 5593).

Med venlig hilsen

Christine Nortov Schreiner
Stiftsfuldmægtig

Fyens Stift, Klingenberg 2,5000 Odense C
Tlf: 66 12 30 24, direkte: 63 11 39 50
Mail: chns@km.dk
www.fyensstift.dk

Når vi modtager en e-mail, registrerer vi de personoplysninger, der fremgår af e-mailen. [Læs Fyens Stifts persondatapolitik her](#). Hvis du ikke er rette modtager af denne e-mail, beder vi dig slette den og underrette Fyens Stift, da mailen kan indeholde fortrolige oplysninger

Fyens Stifts Bispeembede

Til By-, Land- og Kirkeministeriet

22. august 2025
Sagsnr.: 2025-31159

Høringssvar til udkast til lovforslag til lov om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi (Understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov)

Hermed fremsendes høringssvar til udkast til lovforslag om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi (Understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov).

Indledningsvis:

Det fremgår af lovforslagets forarbejder s. 34, at det påtænkes at give kirkeministeren hjemmel til at oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker, der efter beslutning af kirkeministeren på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet kan overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke.

Vi mener som udgangspunkt ikke, at der bør oprettes en sådan fællesfondsfinansieret enhed for folkekirkens middelalderkirker.

1.1. Ansøgningen

Det fremgår af lovforslaget, at menighedsrådet kan ansøge kirkeministeren om at få enheden til at overtage driften af en kirke, og det fremgår, at det kræver en udtalelse fra provstiudvalget og biskoppen.

Vi finder det beklageligt, at det kun kræver en udtalelse og ikke en egentlig indstilling fra provstiudvalg og biskop.

1.2. Enheden

Vi mener, at lovforslaget bygger på en meget mangelfuld beskrivelse af enhedens konstruktion, herunder hvilke regler der gælder for enhedens virksomhed, da det blot fremgår af lovforarbejdet, at kirkeministeren fastsætter nærmere regler for enhedens virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård.

Det fremgår endvidere af lovforarbejdet, at enheden skal stå for:

- overtagelse og drift af op til fem middelalderkirker
- generel rådgivning, indsamling af viden samt analyser af økonomi og bygningsfaglighed og varetagelse og koordination af folkekirkens dialog med kgl. bygningsinspektør, Nationalmuseet og Slots- og Kulturstyrelsen m.v. og med andre konkrete aktører og entreprenører inden for vedligeholdelse af middelalderkirker i samarbejde med stiftsovrighederne. Enheden kan i den forbindelse bl.a. forestå netværksdannelse på

Fyens Stifts Bispeembede

- tværs af landet og med relevante kirkelige aktører i udlandet samt gennemførelse af relevant kursusvirksomhed for lokale byggesagskyndige i provstier og stifter
- fundraising

Det fremgår ikke, hvem der skal ansættes i enheden og hvilke kompetencer, de skal have.

Det fremgår heller ikke, hvordan fordelingen skal være mellem de opgaver, stiftsøvrigheden varetager, og de opgaver, der varetages af enheden. Vi mangler viden om, hvordan enheden vil agere i forhold til stiftsøvrigheden og de lokale parter.

Der skal oprettes en bestyrelse for enheden. Men hvem skal de to lægmænd i bestyrelsen være, og hvordan skal udgifter til bestyrelsesarbejdet afholdes?

Herudover skal der være en sekretariatsleder. Hvordan ansættes vedkommende, og hvordan afholdes udgifter til denne?

1.2.1. Vedr. overtagelse og drift af op til fem middelalderkirker

Det fremgår af lovforarbejdet, at det forventes, at enheden for folkekirkens middelalderkirker mindst hvert 4. år gennemfører syn af de kirker og kirkegårde, som er overdraget til enheden, og at synsforretningen indføres i enhedens synsprotokol.

Hvem varetager den daglige drift? I dag fører menighedsrådet dagligt tilsyn med kirken og kirkegården, jf. lovbekendtgørelse nr. 1156 af 1. september 2016 om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 23.

Vi mangler viden om, hvordan man vil sikre vedligeholdelse og drift af de kirker og kirkegårde, der overgår til enheden.

1.2.1.1. Undervisning

Det fremgår af lovforarbejdet, at enheden skal gennemføre relevant kursusvirksomhed for lokale byggesagskyndige i provstier og stifter. Hvem skal betale for den undervisning? Ligger dette omfattende arbejde indenfor centerets bevilling?

1.2.2.1. Netværksdannelse

Det lægges op til, at enheden skal forestå netværksdannelse på tværs af landet. Det undrer os, da der allerede er mange netværksgrupper og arbejdsgrupper både i det private og offentlige. Så hvilken netværksdannelse mangler vi?

1.2.2. Fundraising

Det fremgår af lovforarbejdet, at enheden skal bidrage med understøttelse af private fondsansøgninger og analyser af bæredygtig finansiering af vedligeholdelsen af middelalderkirker på sigt, herunder særligt middelalderkirker i økonomisk udfordrede provstier.

Vi er meget positivt indstillede overfor hjælp til fundraising, da det kan være en kompleks og omfattende opgave.

1.2.3. Kirkegårde

Det fremgår af lovforarbejdet, at enheden først overtager bestyrelsen af kirkegården, når den sidste aktive gravstedsaftale er udløbet. Vi er bekymret for, hvordan kirkegårdens drift skal kunne løftes økonomisk, da et menighedsråd er afhængigt af nye gravstedsaftaler til den generelle drift.

Fyens Stifts Bispeembede

Når man stopper med at benytte en kirkegård og indgå nye aftaler, vil det få en økonomisk konsekvens. Hertil kommer, at fredningstiden og den sidst indgåede gravstedaftale kan løbe over 10-20 år, før kirkegården vil kunne overgå til enheden.

1.2.4. Salg af kirkegårde og kirker

Vi er grundlæggende imod, at kirker og kirkegårde, som er overgået til enheden, vil kunne sælges med indstilling til ministeren herom.

Vi kan ikke se pointen i, at der skal være en enhed, som varetager op til fem kirkers interesser for så at kunne sælge dem igen. Hvorfor ikke lade menighedsrådet være sælgeren og sælge kirken og kirkegården, før den overgår til enheden?

Der gøres opmærksom på, at der på mange kirkegårde er bevaringsværdige gravminder, jf. lovbekendtgørelse nr. 1156 af 1. september 2016 om Folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 20.

Afsluttende bemærkninger:

Vi mangler helt grundlæggende information om, hvad intentionen er med enheden og om, hvad enheden kan tilføre i forhold til den rådgivning, der allerede findes i dag. Set i forhold til den samlede økonomi virker det voldsomt at bruge syv millioner kroner om året til en enhed, hvis opgaver allerede bliver varetaget. Vi mangler således en afklaring på forholdet omkring økonomi, da det alene fremgår hvor mange penge, der skal bruges til enheden. Men der er ikke overblik over økonomien til kirker og kirkegårde.

Efter vores vurdering fungerer samarbejdet godt mellem stiftsøvrighed og sogne herunder rådgivning, vejledning og samarbejde med konsulenter, som i samråd med stiftet kan foretage konkrete vurderinger ud fra lokale forhold.

Vi er ligeledes af den opfattelse, at hvis et menighedsråd ikke længere mener, at en kirke skal være i brug, er det allerede muligt med hjemmel i lovbekendtgørelse nr. 1299 af 8. november 2023 om menighedsråd § 42 b, stk. 1, nr. 3 og § 42 c, stk. 1, nr. 2, at et menighedsråd kan indgå et samarbejde med provstiudvalget om bygningsvedligeholdelse og drift.

Dette høringssvar er udarbejdet i samarbejde med Fyens Stiftsadministration.

Med venlig hilsen

Mads Davidsen
Biskop

Brevdato	22-08-2025
Afsender	Aalborg Stift (KMAAL@KM.DK)
Modtagere	BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Akttitel	Fra Aalborg Stift, vedr. svar på høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov
Aktnummer	68
Identifikationsnummer	513734
Versionsnummer	2
Sagsnummer	2025 - 5593
Ansvarlig	Maria Kristensen
Vedlagte dokumenter	Aktdokument Til By-, Land- og Kirkeministeriet vedr. svar på høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov
Dokumenter uden PDF-version (ikke vedlagt)	
Udskrevet	03. nov 2025

Til: BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Cc: Viborg Stift (KMVIB@KM.DK), Aarhus Stift (KMAAR@KM.DK), Ribe Stift (KMRIB@KM.DK), Haderslev Stift (KMHAD@KM.DK), Fyens Stift (KMFYN@KM.DK), Roskilde Stift (KMROS@KM.DK), Helsingør Stift (KMHEL@KM.DK), Københavns Stift (KMKBH@KM.DK), Lolland-Falsters Stift (LFSTIFT@KM.DK)
Fra: Aalborg Stift (KMAAL@KM.DK)
Titel: Til By-, Land- og Kirkeministeriet vedr. svar på høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov (STPR F2: 3574986)
E-mailtitel:
Sendt: 22-08-2025 07:59
Bilag: Til By-, Land- og Kirkeministeriet vedr. svar på høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov.pdf;

Til By-, Land- og Kirkeministeriet

Med henvisning til ministeriets sagsnummer 2025-5593 fremsendes hermed biskoppens høringssvar til høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov.

Med venlig hilsen

Pernille Bunk Stølefjell

Chefkonsulent

Aalborg Stift

Tlf. 98 18 80 88/96 34 19 31 (direkte)

E-mail: pebn@km.dk – www.aalborgstift.dk

[Læs om hvordan Aalborg Stift behandler dine persondata](#)

Sag nr. 2025 - 28400 / Akt. nr. 3574986

Dato: 22. august 2025

TRR/HMH/PEBN

Til By-, Land- og Kirkeministeriet (via mail)

Høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov

Aalborg Stift modtog den 1. juli 2025 høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov, med frist for eventuelle bemærkninger den 25. august 2025, klokken 12.00.

Overordnet indeholder lovforslaget flere gode elementer, men jeg har enkelte bemærkninger, som fremgår nedenfor.

Overordnet giver forslaget indtryk af en bevægelse fra folkekirke til organisationskirke, da det flytter ansvaret fra menighedsrådene til professionelle organer.

Oprettelse af enhed for folkekirkens middelalderkirker

Den foreslåede løsning på de udfordringer, som landdistrikter med mange middelalderkirker oplever, er at oprette en enhed, der kan understøtte menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker eller overtage ansvaret for et mindre antal kirker, forventeligt cirka fem.

Det er min vurdering, at modellen langt fra vil løse de udfordringer, som menighedsrådene flere steder i landet står overfor, og som biskop er jeg ikke positiv over for oprettelsen af en sådan enhed, da forvaltningen af middelalderkirker efter min opfattelse bør ligge ved menighedsrådene. Hvis en enhed skal overtage kirker fra lokale menighedsråd, bryder det med det helt grundlæggende princip om, at folkekirkens kirker bestyres af menighedsrådene.

Jeg er desuden betænkelig ved, at finansieringen af enheden skal ske ved en forhøjelse af landskirkeskatten, som forventes modsvaret af tilsvarende besparelser på lokalt niveau. Jeg sætter spørgsmålstegn ved, om udgifterne til vedligeholdelse af fem middelalderkirker modsvarer de 7 millioner kroner, som enheden forventes at koste fra 2028 og frem. Hvis ikke, vil midlerne i realiteten blive taget fra kirkelivet i sognene, hvilket vil være yderst beklageligt. I stedet peger jeg på, at den eksisterende konsulentordning kan udbygges og smidiggøres.

Desuden fremgår det af forslaget, at beslutningen om at indgive ansøgning skal præsenteres på et menighedsmøde forud for menighedsrådsvalget. Det bør overvejes at gøre det til et krav, at beslutningen træffes på menighedsmødet, så man på den måde sikrer menighedens tiltræden til forslaget om at afgive kirken.

Flere steder i forslaget fremgår det, at der vil blive fastsat regler om enheden for folkekirkens middelalderkirker. Jeg ser frem til at se forslagene til de regler.

Se desuden vedhæftede detailbemærkninger til forslaget på side 3.

Procesmæssige regler for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov

Det fremgår af forslaget, at målet er, at den gennemsnitlige samlede kirkeskatteprocent på landsplan ikke må overstige det nuværende niveau på 0,87 %, og at der på den baggrund foreslås en årlig koordinering mellem biskopper og provstiudvalg mv. med henblik på at holde den samlede kirkeskatteprocent i ro. Den foreslåede model til koordinering, indebærer tilbagemeldinger fra provstiudvalgene til den stedlige biskop, som efter lokale drøftelser skal videregive oplysninger til Københavns Stift.

Vi foreslår en model for tilbagemelding mellem de forskellige myndigheder, som indebærer mindst mulig administration. Det kan være en underside på Kirkeportalen, hvor provstiudvalgene indberetter, og biskoppen har et stiftsoverblik, fx som stiftsoverblikket over provstiudvalgenes kvartalsrapporter. Herfra kunne der også etableres en løsning, der giver Københavns Stift mulighed for at skabe et overblik over alle stifters indtastninger.

Stiftsovrigheden, som ligeledes har haft forslaget i høring, har ikke yderligere at tilføje til nærværende høringssvar.

Hvis der er spørgsmål til høringssvaret, kan de rettes til stiftsadministrationen.

Med venlig hilsen

Thomas Reinholdt Rasmussen
biskop

Kopi til (via mail):
Alle stifter

Detailbemærkninger:

- Enheden skal overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård. Hvad betyder dette for ejerforholdet? I dag ejes en kirke af kirken, men bestyres af menighedsrådet, hvilket også er det der tinglyses i tingbogen. Det vil fremadrettet være X Kirke v/enheden for folkekirkens middelalderkirker, og dermed kræve oprettelse af særskilte cvr-numre samt navneændring i tingbogen.
- Der bør i lov om brug af folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde tages stilling til, hvorvidt det kræver biskoppens godkendelse, hvis kirker der er taget ud af brug ønskes anvendt til ikkekirkelige formål?
- Enheden vil kunne beslutte at nedlægge en kirkegård og sælge arealet, medmindre kirkegården er erklæret for umistelig af udvalget om kirkegårde, og derfor ikke kan nedlægges. Er der etiske overvejelser forbundet hermed?
- Fastsættes der regler eller retningslinjer for ansøgninger om anvendelse af kirker, som er taget ud af brug, til gudstjenester mv., så man sikrer en ensartet behandling? Ligeså med ansøgninger af ikkekirkelig karakter?
- Ved vedligeholdelse af kirker der er taget ud af brug, bør der indføres høringspligt for enheden, hvis enheden skal godkende vedligeholdelsesarbejder ved kirkerne. Det kunne fx være Nationalmuseet og evt. den kgl. bygningsinspektør, som blev bedt om at afgive udtalelse.
- Det fremgår af forslaget, at et menighedsråds beslutning om at ansøge om overdragelse af en middelalderkirke, skal være truffet efter behandling på to menighedsrådsmøder, med et mellemliggende menighedsrådsvalg. Det bør præciseres om der hermed menes ordinære menighedsrådsvalg hvert 4. år, eller om det også gælder for de menighedsråd, som har fået tilladelse til at have 2-årig valgperiode.

Brevdato	19-08-2025
Afsender	Ribe Stift (KMRIB@KM.DK)
Modtagere	BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Akttitel	Fra Ribe Stift, Vedr. Høring over lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi, MRK sagsnummer 2025- 5593
Aktnummer	25
Identifikationsnummer	512613
Versionsnummer	1
Sagsnummer	2025 - 5593
Ansvarlig	Maria Kristensen
Vedlagte dokumenter	Aktdokument Udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi Høringssvar, lov om kirkebygning, bestyrelse af kirke mv.
Dokumenter uden PDF-version (ikke vedlagt)	
Udskrevet	03. nov 2025

Til: BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Cc: Fyens Stift (KMFYN@KM.DK), Haderslev Stift (KMHAD@KM.DK), Helsingør Stift (KMHEL@KM.DK), Københavns Stift (KMKBH@KM.DK), Lolland-Falsters Stift (LFSTIFT@KM.DK), Ribe Stift (KMRIB@KM.DK), Roskilde Stift (KMROS@KM.DK), Viborg Stift (KMVIB@KM.DK), Aalborg Stift (KMAAL@KM.DK), Aarhus Stift (KMAAR@KM.DK), Elisabeth Tine Aggerbeck (ELTAG@KM.DK), Elof Westergaard (EVE@KM.DK), Alle stifter (Distributionsliste)
Fra: Ribe Stift (KMRIB@KM.DK)
Titel: Til BLKM, Høringssvar fra Ribe Stift, Lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi, MRK sagsnummer 2025-5593 (STPR F2: 3559826)
E-mailtitel:
Sendt: 19-08-2025 08:00
Bilag: Udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi.pdf; Høringssvar, lov om kirkebygning, bestyrelse af kirke mv..pdf;

Til By-, Land- og kirkeministeriet,

MRK - sagsnummer 2025- 5593

Høringssvar fra Ribe Stift,
- lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde,
- lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og
- lov om folkekirkens økonomi

Se vedhæftede høringssvar

Med venlig hilsen

Sussie Glud Viig
Specialkonsulent
Ribe Stift

Korsbrødregade 7
DK- 6760 Ribe.
direkte tlf. 24 22 76 49
mail: sgv@km.dk

[Vejledninger - Site \(folkekirkensintranet.dk\)](https://www.folket.dk/vejledninger)

Vidste du, at du kan finde gode vejledninger på FIN?

Til: Fyens Stift (KMFYN@KM.DK), Haderslev Stift (KMHAD@KM.DK), Helsingør Stift (KMHEL@KM.DK), Københavns Stift (KMKBH@KM.DK), Lolland-Falsters Stift (LFSTIFT@KM.DK), Ribe Stift (KMRIB@KM.DK), Roskilde Stift (KMROS@KM.DK), Viborg Stift (KMVIB@KM.DK), Aalborg Stift (KMAAL@KM.DK), Aarhus Stift (KMAAR@KM.DK), Alle stifter (Distributionsliste)
Fra: Kirkeret og tværgående jura (Dep.ktj@km.dk)

Titel: Fra BLKM, Høring (frist den 25. august) lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi (KM F2: 505887)

E-mailtitel:

Sendt: 01-07-2025 15:03

Til alle stifter

Til orientering har By-, Land- og Kirkeministeriet i dag sendt vedhæftede lovforslag i høring.

Høringsmaterialet er tilgængeligt på Høringsportalen.dk.

Fristen for eventuelle bemærkninger er den 25. august 2025 kl. 12.

Med venlig hilsen

Anette Løndahl

Chefkonsulent | Kirkeret og tværgående jura

By-, Land- og
Kirkeministeriet

33 92 33 90 | km@km.dk

Frederiksholms Kanal 21 1220 København K

[Sådan behandler vi dine personoplysninger](#)

UDKAST

Forslag

til

Lov om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi
(Understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov)

§ 1

I lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, jf. lovbekendtgørelse nr. 1156 af 1. september 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 3, *stk. 1*, indsættes efter »udsmykning«: », jf. dog § 8 a«.

2. I § 7, *1. pkt.*, indsættes efter »kirke«: », der bestyres af menighedsrådet,«.

3. Efter § 8 indsættes før overskriften før § 9:

»§ 8 a. Kirkeministeren kan oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker. Enheden kan efter beslutning af kirkeministeren på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke.

Stk. 2. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om enhedens virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård. Kirkeministeren fastsætter endvidere regler om vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården.«

4. I §§ 23 og 24 indsættes efter »kirkegården«: », jf. dog § 8 a«.

5. I § 27 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Kirkeministeren fastsætter regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.«

UDKAST

§ 2

I lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 330 af 29. marts 2014, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, indsættes efter »menighedsrådet«: », jf. dog stk. 5«

2. I § 1 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler herom.«

3. I § 19 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.«

§ 3

I lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbekendtgørelse nr. 424 af 19. april 2023, foretages følgende ændringer:

1. I § 7, stk. 6, 1. pkt., indsættes efter »jf. stk. 1,«: »om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov, jf. stk. 2,«.

2. I § 11, stk. 1, indsættes som nr. 10:

»10) Udgifter vedrørende enheden for folkekirkens middelalderkirker, herunder til vedligeholdelse og drift af middelalderkirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.«

3. I § 14, stk. 3, indsættes efter »aktiviteter«: »og betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker«.

4. I § 17 h, stk. 4, indsættes efter »samt«: »om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov og«.

5. I § 21, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

UDKAST

»Kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren«.

6. I § 21 b indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Provenu og andre kapitaler, der er fremkommet ved salg af ejendomme eller anden afståelse af rettigheder, der bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker, indbetales til fællesfonden.«

§ 4

Loven træder i kraft den 1. januar 2026.

§ 5

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

UDKAST

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse	
1.	Indledning
2.	Lovforslagets hovedpunkter
2.1.	Understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker, herunder oprettelse af en enhed for folkekirkens middelalderkirker
2.1.1.	Gældende ret
2.1.1.1.	Regler om bestyrelse og brug af kirker og kirkegårde
2.1.1.2.	Nedlæggelse af kirkegårde
2.1.1.3.	Regler om udgifter til kirker og kirkegårde og deres kapitaler
2.1.1.4.	Regler om bygningsfredning
2.1.2.	Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgavers overvejelser og forslag
2.1.3.	By-, Land- og Kirkeministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.2.	Den lokale budgetproces
2.2.1.	Gældende ret
2.2.2.	Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgavers overvejelser og forslag
2.2.3.	By-, Land- og Kirkeministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.	Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

UDKAST

4.	Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
5.	Administrative konsekvenser for borgerne
6.	Klimamæssige konsekvenser
7.	Miljø- og naturmæssige konsekvenser
8.	Forholdet til EU-retten
9.	Hørte myndigheder og organisationer m.v.

1. Indledning

Lovforslaget implementerer de anbefalinger fra Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver, som forudsætter lovændring. Kirkeministeren nedsatte således i marts 2024 på indstilling fra budgetfølgegruppen vedrørende fællesfonden Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver.

Udvalgets anbefalinger fremgår af ”Bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver – Hovedrapport” (maj 2025), som blev offentliggjort den 15. maj 2025. Udvalget foreslår en række tiltag til styrket prioritering og styring af folkekirkens fællesfond, herunder en justering af landskirkeskatten, som kanaliserer en andel af den løbende vækst i folkekirkens samlede økonomi til en række konkrete fællesfondsudgifter, herunder til et øget udligningstilskud og etablering af en enhed for folkekirkens middelalderkirker samt til et vist, øget råderum i fællesfonden fremover.

De fleste af udvalgets anbefalinger kan iværksættes inden for den gældende kirkelige lovgivning og udmøntes af kirkeministeren i samarbejde med relevante folkekirkelige repræsentanter.

Udvalgets forslag om etablering af en enhed for folkekirkens middelalderkirker til understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker kræver dog etablering af hjemmel i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi. Tilsvarende anfører udvalget i sin rapport, at det kan overvejes at præcisere kirkeministerens hjemmel i lov om folkekirkens økonomi til at fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov

med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse.

Med lovforslagets § 1, § 2 og § 3, nr. 2-3 og 5-6, implementeres forslaget om en enhed for folkekirkens middelalderkirker. Med lovforslagets § 3, nr. 1 og 4, implementeres forslaget om, at provstiudvalgene tidligt i den lokale budgetproces skal orientere biskoppen om det foreløbige ligningsbehov til kirkekasserne og provstiudvalgskassen.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker, herunder oprettelse af en enhed for folkekirkens middelalderkirker

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Regler om bestyrelse og brug af kirker og kirkegårde

I alt ca. 1.700 ud af folkekirkens ca. 2.350 kirkebygninger er middelalderkirker, dvs. kirker, der er opført før reformationen i 1536. I langt de fleste tilfælde er en middelalderkirke omgivet af en kirkegård eller har en tilhørende kirkegård i umiddelbar nærhed eller begge dele.

Siden 1922 har menighedsrådene haft ansvaret for kirken og kirkegården, herunder vedligeholdelsesudgifter for eventuelle middelalderkirker i sognet. Lovgivningen afskærer omvendt fællesfonden fra at afholde udgifter, som vedrører det enkelte sogns kirkelige virksomhed.

I landdistrikter med mange kirker og et reduceret befolknings- og beskatningsgrundlag er menighedsrådenes vedligeholdelsesopgave i forhold til middelalderkirker under et betydeligt pres, både i forhold til det lokale økonomiske råderum og i forhold til arbejdsbyrden for menighedsrådsmedlemmer. Det kan over tid bidrage til udfordringer med at rekruttere og fastholde menighedsrådsmedlemmer i visse landdistrikter.

Det fremgår af § 3, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at menighedsrådet sørger for vedligeholdelse af kirken og dens inventar og udsmykning, og af samme lovs § 9, stk. 1, at menighedsrådet sørger for, at kirkegården vedligeholdes, og at der er tilstrækkelig begravesplads for sognets beboere.

Det fremgår af § 1 i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., at selvejende kirker bestyres af menighedsrådet, og af samme lovs § 4 fremgår det, at ejere af andre kirker kan kræve, at kirken overgår til selveje, såfremt kirken afleveres i forsvarlig stand, er gældfri, og kirkens indtægter, jorder, kapitaler m.v. overgår sammen med kirken.

UDKAST

Folkekirkens kirker er helt overvejende selvejende, men visse kirker, herunder visse herregårds- og slotskirker, bestyres af andre ejere eller af den, der ejer afløsningssummen for kirketienden. Det fremgår af § 1, stk. 2, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.

§ 5, stk. 1, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. regulerer, at menighedsrådet eller andre med menighedsrådets samtykke kan anvende kirken til andre kirkelige formål end gudstjenester og kirkelige handlinger.

Af § 5, stk. 2, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. fremgår det, at menighedsrådet og sognepræsten med biskoppens tilladelse kan stille kirken til rådighed til brug for ikke-kirkelige formål, der ikke strider mod kirkerummets karakter.

Af § 5, stk. 3, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. fremgår det, at præster i folkekirken har ret til at bruge de kirker, de er ansat ved, til gudstjenester, kirkelige handlinger og kirkelige møder.

Herudover indeholder lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. i §§ 6-15 en række bestemmelser om, hvem der kan få kirken stillet til rådighed til gudstjenester og kirkelige handlinger og på hvilke betingelser.

Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde samt den tilhørende bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde fastsætter en række bestemmelser om menighedsrådets nærmere forvaltning af kirkebygningen, inventar og kirkegård, herunder bebyggelsen og beplantningen ved kirken og på kirkegården og de skønhedsværdier, der er knyttet til samspillet mellem kirke, kirkegård og omgivelser.

Det fremgår af § 1 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at lovens formål er, at:

- 1) virke til, at folkekirkens kirkebygninger danner den bedst mulige ramme om menighedens gudstjenester, de kirkelige handlinger og andre kirkelige aktiviteter,
- 2) sørge for, at der er tilstrækkelig plads til begravelser på folkekirkens kirkegårde, og at disse fungerer som værdige og vel vedligeholdte begravelsespladser, og
- 3) sikre, at der ikke sker en forringelse af de kulturværdier, der er knyttet til kirkebygninger og kirkegårde.

UDKAST

Menighedsrådets daglige forvaltning af kirke og kirkegård er reguleret i en række bestemmelser i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde og den tilhørende bekendtgørelse.

Det fremgår af § 23 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at menighedsrådet har det daglige tilsyn med kirken og kirkegården.

Af § 24 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde fremgår det, at menighedsrådet skal foretage et årligt syn over kirken og kirkegården sammen med en bygningskyndig, og at synet hvert fjerde år skal forestås af provsten med en bygningskyndig person, som er valgt af provstiudvalget (såkaldt provstesyn), jf. samme lovs § 26. Provstiudvalget afgør, hvad der skal foretages på baggrund af synsforretningerne, jf. § 26, 7. pkt., i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Det fremgår af § 2, stk. 1 og 3, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde at opførelse og nedbrydning af kirker skal godkendes af kirkeministeren, og at udvidelse, ombygning og ændring af kirkebygninger skal godkendes af stiftsøvrigheden.

I de relativt få sager om kirkebygninger, der efter lokalt ønske er nedlagt som kirker, er dette efter en sædvane sket ved kgl. resolution efter indstilling fra kirkeministeren. Til grund for ministerens indstilling har foreligget en ansøgning fra menighedsrådet samt udtalelser i form af anbefalinger fra provstiudvalget og biskoppen. I disse sager er der med hensyn til kirkebygningens fremtidige anvendelse i hvert enkelt tilfælde og efter indstilling fra de kirkelige myndigheder truffet en konkret beslutning om, hvad der skulle ske med bygningen.

Nedlæggelse af kirkebygninger forekommer sjældent, og i de seneste ca. 100 år er kun få kirker nedlagt som kirker, heraf fire middelalderkirker.

Der er ikke ved lovgivning tillagt hverken menighedsråd, provstiudvalg eller biskoppen en initiativret med hensyn til lukning af en kirke. Den i praksis gældende ordning har hidtil været baseret på, at en kirke kun nedlægges, hvis menighedsrådet ønsker det, og ønsket om nedlægning bakkes op af provstiudvalg og biskop.

Det fremgår af §§ 2 og 3 i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at stiftsøvrigheden skal godkende istandsættelse af kirkebygninger, der er over 100 år gamle eller er undergivet særligt tilsyn, samt at ændring eller istandsættelse af inventar, der er over 100 år gammelt, kun må ske i henhold til et forslag, der er tilvejebragt gennem

Nationalmuseet og godkendt af stiftsøvrigheden. Af bekendtgørelsens § 4 fremgår det, at stiftsøvrigheden skal godkende forslag til anskaffelse, ændring eller istandsættelse af alter, døbefont, prædikestol, varmeanlæg, tårnure, orgler eller klokker, med undtagelse af mindre, flytbare orgler og automatiske ringeanlæg.

Af § 4 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, fremgår det, at restaurering af kalkmalerier kun må ske i henhold til et forslag, der er tilvejebragt gennem Nationalmuseet og godkendt af stiftsøvrigheden. Videre fremgår det af stk. 2 i samme bestemmelse, at hvis der fremkommer hidtil ukendte kalkmalerier, skal dette straks indberettes til Nationalmuseet.

Af § 6, 1. pkt., i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde fremgår det, at inventar, som ikke længere anvendes i kirken, ikke må fjernes fra kirken uden samtykke fra det i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 26 nævnte syn.

Stiftsøvrighedens godkendelse kræves endvidere, hvis menighedsrådet ønsker at fjerne kirkens inventar og prydelser af kunstnerisk eller historisk værdi, ved anlæg, udvidelse, nedlæggelse af kirkegårde samt ved salg af arealer, som er en del af kirkegården, og af bygninger på kirkegården, jf. § 6, 2. pkt., § 13, 2. pkt., og § 14, stk. 1, i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Stiftsøvrigheden skal endelig godkende opførelse, ombygning og nedrivning af bygninger (som ikke er kirkebygningen) på kirkegården, jf. § 15, stk. 1, 2. pkt., i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Det fremgår af § 8 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at de kgl. bygningsinspektører, Nationalmuseet og Akademiet for de skønne Kunster yder By-, Land- og Kirkeministeriet og stiftsøvrighederne sagkyndig bistand i forhold, der vedrører kirker og kirkegårde.

2.1.1.2. Nedlæggelse af kirkegårde

Det fremgår af § 14, stk. 2, i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at menighedsrådets beslutning om nedlæggelse af en kirkegård skal godkendes af stiftsøvrigheden.

Det fremgår af § 19, stk. 2, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at der inden stiftsøvrigheden træffer afgørelse om nedlæggelse af en kirkegård, skal indhentes en udtalelse fra udvalget om kirkegårde. Af stk. 4 i samme bestemmelse fremgår det, at hvis udvalget om kirkegårde har kategoriseret en kirkegård som umistelig, må den ikke nedlægges.

Ved en eventuel nedlæggelse af en kirkegård skal der tages højde for brugsrettighederne til de gravsteder, hvor fredningstiden endnu ikke er udløbet, jf. § 17 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Fredningsperioden er den periode, hvor et gravsted skal henligge urørt. For urnegravsteder er det minimum 10 år og for kistegravsteder minimum 20 år. Der kan i vedtægten for den enkelte kirkegård være fastsat længere fredningstid.

Det fremgår af § 17, stk. 3, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at brugsretten til et gravsted kan kræves fornyet mod betaling, når den udløber. Det gælder dog ikke, hvis det til gennemførelse af en af provstiudvalget godkendt reguleringsplan for kirkegården er besluttet, at et gravsted skal inddrages helt eller delvis, når fredningstiden efter den seneste begravelse er udløbet, jf. lovens § 18, stk. 1. Ifølge § 18, stk. 2, ophører retten til at foretage yderligere begravelse i et gravsted, der er omfattet af en godkendt reguleringsplan, når der er forløbet en fredningsperiode efter den senest forud for planens godkendelse foretagne begravelse, uanset om brugsretten til gravstedet måtte være erhvervet for et længere tidsrum.

Det fremgår af § 20 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at gravminder, der bevarer mindet om fortjenstfulde mænd og kvinder, eller som i øvrigt af kunstneriske, kulturhistoriske eller andre grunde må anses for særlig bevaringsværdige, skal registreres. Registreringen af sådanne gravminder foretages i forbindelse med det syn, der foretages hvert 4. år af kirken og kirkegården (såkaldt provstesyn), jf. lovens § 21, stk. 1. Registrerede gravminder må ikke fjernes fra kirkegården, medmindre biskoppen giver tilladelse til, at gravminderne kan anbringes andre steder end på kirkegården, jf. § 22 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

2.1.1.3. Regler om udgifter til kirker og kirkegårde og deres kapitaler

Det fremgår af § 2, stk. 1, nr. 1 og 2, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at menighedsrådet af kirkekassen kan afholde udgifter vedrørende sognets kirkelige virksomhed og sognets begravelsesvæsen. Udgifter vedrørende sognets kirkelige virksomhed og begravelsesvæsen omfatter bl.a. udgifter til vedligeholdelse af kirken, dens inventar og udsmykning og udgifter vedrørende kirkegården.

Det fremgår af § 11, stk. 1, i økonomiloven, at folkekirkens fællesfond ikke kan afholde udgifter, der afholdes af kirkekasserne i henhold til økonomilovens § 2. Fællesfonden er således med den gældende lovgivning

afskåret fra at afholde udgifter til vedligeholdelse af kirker og kirkegårde, som bestyres af menighedsrådet.

Staten yder et vist tilskud til istandsættelse af kirker, kalkmalerier, kirkeinventar og bevaringsværdige gravminder. Størrelsen af (det samlede) tilskudsbeløb på finansloven til sådant formål skal mindst udgøre 14 mio. kr. årligt, jf. § 20, stk. 3, i økonomiloven.

Om kirkers og kirkegårdes kapitaler fremgår det af § 21, stk. 1 og 3, i økonomiloven at menighedsrådet bestyrer kirkens og præsteembedernes faste ejendomme, og at forbrug af formuen og køb og salg af fast ejendom kun kan ske efter beslutning af menighedsrådet og med godkendelse af kirkeministeren eller efter dennes bemyndigelse af biskoppen, stiftsøvrigheden eller provstiudvalget.

Det fremgår endvidere af § 21 b, stk. 1, i økonomiloven, at et provenu, der er fremkommet ved salg eller anden afståelse af rettigheder, indbetales til kirke- og præsteembedekapitalen.

Det fremgår af § 23, stk. 1, i økonomiloven, at der i hvert stift nedsættes et stiftsråd. Af § 23, stk. 4, fremgår det, at stiftsrådet har til opgave på menighedsrådenes vegne at bestyre kirkernes og præsteembedernes kapitaler. Nærmere regler om bestyrelse af kirke- og præsteembedekapitalen fremgår af bekendtgørelse om bestyrelse af kirke- og præsteembedekapitalen.

2.1.1.4. Regler om bygningsfredning

Det fremgår af § 4, stk. 1, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer (bygningsfredningsloven), at bygninger opført før år 1536 uden særlig beslutning er fredet efter loven. Dette gælder dog ifølge samme lovs § 5 ikke for kirkebygninger, så længe de er omfattet af loven om folkekirken. Det fremgår af lovbemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1978-79, tillæg A (103), side 1690-1691, at undtagelsen kun gælder i det omfang, kirkebygningen bruges til gudstjenester. Som begrundelse herfor fremgår af lovbemærkningerne, at betingelsen er indført for at sikre, at de centrale bygningsfredningsmyndigheder får det endelige ansvar for, at et eventuelt ødekirkeproblem i Danmark ikke får tilsvarende konsekvenser som i England og Holland, hvor en lang række værdifulde middelalderkirker er gået til grunde.

Den centrale lovgivning om beskyttelse af kirkebygninger på By-, Land- og Kirkeministeriets område er lov om kirkebygninger og kirkegårde med

tilhørende bekendtgørelse, jf. de almindelige bemærkninger afsnit 2.1.1.1.-2.1.1.3

Det fremgår af forståelsespapir fra december 2009 mellem det daværende Kirkeministerium og Kulturministeriet om anvendelsen af undtagelsesbestemmelsen i bygningsfredningslovens § 5, at der gælder to kriterier, som begge skal være opfyldt, for at en bygning er undtaget fra fredning efter bygningsfredningsloven:

- 1) Den skal være omfattet af den kirkelige lovgivning
- 2) Den skal anvendes til gudstjeneste, hvorunder også hører ceremonier af gudstjenestelignende karakter og/eller kirkelige handlinger som fx vielse og begravelse.

Middelalderkirker er pr. definition opført før 1536 og vil derfor automatisk være fredet efter bygningsfredningsloven, hvis de nedlægges om kirke, samt hvis brugen af kirkebygningen til gudstjenester og ceremonier af gudstjenestelignende karakter og/eller kirkelige handlinger helt ophører.

En bygningsfredning omfatter hele bygningen, uanset at dele af bygningen ikke er opført før 1536. Bygningsfredningen omfatter alt mur- og nagelfast inventar, men ikke løsøre. Slots- og Kulturstyrelsen kan give tilladelse til fjernelse af mur- og nagelfast inventar i forbindelse med bygningsmæssige ændringer, såfremt dette står i vejen for en hensigtsmæssig funktion og i øvrigt er i overensstemmelse med de bærende fredningsværdier, jf. bygningsfredningslovens § 10, stk. 1, sammenholdt med samme lovs §§ 1, stk. 2, og 8 a.

En bygningsfredning kan ifølge bygningsfredningsloven ud over bygningen omfatte bygningens umiddelbare omgivelser i form af bl.a. pladser, haver, parkanlæg og lignende i det omfang, det er en del af den beskyttelsesværdige helhed, jf. bygningsfredningslovens § 3, stk. 2. Der vil typisk være tale om, at omgivelserne sammen med den fredede bygning udgør en visuel helhed. For kirkegårde, som ligger i umiddelbar tilknytning til en middelalderkirke, kan det betyde, at kirkegården kan blive omfattet af bygningsfredningen, såfremt kirkegården udgør en del af den beskyttelsesværdige helhed. Det vil i givet fald kræve en særskilt beslutning, hvor kirkegården enten kan fredes i tilknytning til fredning af kirkebygningen eller som et solitært landskabsarkitektonisk værk, såfremt der ikke længere gennemføres begravelser på stedet eller påhviler øvrige forpligtelser i relation til gravsteder.

UDKAST

For krigergrave mv. gælder desuden, at disse kan beskyttes efter bestemmelserne i museumslovens § 29 e-f om fortidsminder, hvorefter der ikke må foretages ændringer i tilstanden af fortidsminder, medmindre ændringen er af underordnet betydning, og at der på fortidsminder og inden for en afstand af 2 m fra dem ikke må foretages jordbehandling, gødes eller plantes, ligesom der heller ikke må anvendes metaldetektor. Kulturministeren fastsætter nærmere regler om ændring i tilstanden af fortidsminder, der er af underordnet betydning, jf. museumslovens § 29 e, stk. 6.

For eventuelle sten- og jorddiger ved en nedlagt kirkegård gælder, at disse vil være beskyttede efter museumslovens § 29 a, hvorefter der som udgangspunkt ikke må foretages ændringer i tilstanden af sten- og jorddigerne. Også konkrete gravminder kan være omfattet af beskyttelsesforanstaltninger i henhold til bygningsfredningsloven og museumslovens § 29 e, ligesom de kan være beskyttet gennem By-, Land- og Kirkeministeriets regler om registrering af bevaringsværdige gravminder, jf. §§ 20-22 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Nedlæggelse af en middelalderkirke som kirke indebærer, at bygningen ikke er indviet som kirke, men indebærer ikke en ændring i bestyrelsesforholdet, og menighedsrådet vil derfor fortsat have ansvaret for bygningen, men nu efter de bestemmelser i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, der vedrører bygninger til brug for kirken, samt efter bestemmelserne i bygningsfredningsloven, medmindre kirken kan afhændes til anden side, fx gennem et salg. Hvis bygningen ligger på kirkegården, skal salg af bygningen samt ombygning og nedrivning godkendes af stiftsøvrigheden, mens det er provstiudvalget, der skal godkende de nævnte beslutninger, hvis bygningen ligger uden for kirkegården, jf. §§ 13 og 15, stk. 1, i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Retsvirkningen af en fredning er, at bygningen af ejeren skal holdes i forsvarlig stand, herunder tæt på tag og fag. Herudover kræver alle arbejder på bygningen, som går ud over almindelig vedligeholdelse, en tilladelse fra Slots- og Kulturstyrelsen. Det samme gælder opsætning af lysinstallationer, antenner, parabolantener og lignende samt skiltning på facader, herunder tagflader.

Nedrivning af en fredet bygning kræver tilladelse fra kulturministeren, jf. bygningsfredningslovens § 11, stk. 1. Der er desuden i bekendtgørelse om tinglysning af særlige bestemmelser for fredede bygninger i offentligt eje

fastsat regler om, at der, inden fredede bygninger i offentligt eje overdrages til andre end staten, kommuner, kirker, præstebeder eller offentlige stiftelser, skal tinglyses en bestemmelse om, at der ikke gælder en pligt for staten til at overtage ejendommen mod erstatning, såfremt tilladelse til nedrivning nægtes.

2.1.2. Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgavers overvejelser og forslag

Udvalget for bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver anfører i sin rapport, at demografiske forandringer sætter menighedsrådenes vedligeholdelsesopgave i forhold til middelalderkirker i visse landdistriktsområder under et betydeligt pres. Den såkaldte dobbelte urbanisering betyder således, at befolkningstallet i nogle landdistrikter er faldende som følge af flytning til såvel storbyerne som kommunale og regionale by- og vækstcentre i hele landet.

Det er udvalgets vurdering, at det udfordrer det lokale økonomiske råderum i områder med mange middelalderkirker i forhold til beskatningsgrundlaget og antallet af folkekirkemedlemmer. Det påvirker desuden arbejdsbyrden for menighedsrådsmedlemmerne i de pågældende områder, hvilket over tid også kan bidrage til udfordringer med at rekruttere og fastholde menighedsrådsmedlemmer i visse landdistrikter.

Hvis en middelalderkirke nedlægges som kirke eller i praksis helt ophører med at blive brugt til gudstjeneste eller kirkelige handlinger men uden, at den formelt nedlægges som kirke, bliver den automatisk fredet efter bygningsfredningsloven. Det ændrer dog ikke på, at menighedsrådet fortsat vil være bestyrer af bygningen og dermed have ansvaret for vedligeholdelsen, medmindre kirken sælges til anden side. Udvalget bemærker, at når det gælder middelalderkirker i meget tyndt befolkede områder, er der imidlertid kun i meget sjældne tilfælde muligheder for at anvende bygningerne til andre formål end de nuværende. Dels på grund af bygningernes karakter, dels på grund af det manglende befolkningsunderlag og alternative anvendelsesmuligheder.

Den nugældende lovgivning fastlægger, at menighedsrådet afholder udgifterne til sognets kirkelige virksomhed, herunder vedligeholdelsesudgifter for eventuelle middelalderkirker i sognet. Lovgivningen afskærer omvendt fællesfonden fra at afholde udgifter, som vedrører det enkelte sogns kirkelige virksomhed.

Udvalget foreslår på den baggrund, at der indføres en fællesfondsfinansieret ordning i form af en enhed for folkekirkens middelalderkirker, der kan

UDKAST

overtage vedligeholdelsesansvaret for et mindre antal middelalderkirker i landdistriktssområder, hvor et menighedsråd selv ønsker kirken taget ud af brug som sognekirke som følge af tilstrækkelige nabokirker og utilstrækkelige lokale ressourcer til at løfte vedligeholdelsesopgaven.

Udvalget foreslår, at enheden efter kirkeministerens beslutning og på indstilling fra budgetfølgegruppen vedrørende fællesfonden skal kunne overtage det fulde ansvar for et mindre antal middelalderkirker (forventeligt ca. fem kirker) med eventuelt tilhørende kirkegård.

Udvalget foreslår desuden, at et menighedsråds beslutning om at ansøge om overdragelse af en middelalderkirke med eventuel tilhørende kirkegård skal være truffet efter behandling på to menighedsrådsmøder og med et mellemliggende menighedsrådsvalg. Videre foreslås det, at beslutningen om at indgive ansøgning desuden skal præsenteres på et menighedsrådsmøde forud for menighedsrådsvalget.

Udvalget foreslår konkret, at det af menighedsrådets ansøgning skal fremgå,

- 1) at menighedsrådet ikke længere skønner at have behov for den pågældende kirke til betjening af folkekirkemedlemmerne i pastoratet som følge af tilstrækkeligt med andre kirker i pastoratet,
- 2) at menighedsrådet ikke har tilstrækkelige ressourcer til at varetage vedligeholdelsen af den pågældende kirke, og
- 3) at behovet for kirkegårdpladser ved en eventuel tilhørende kirkegård er dækket af andre nærliggende kirkegårde i sognet eller i pastoratet.

Udvalget foreslår desuden, at ansøgningen skal ledsages af en udtalelse fra provstiudvalget om, hvorvidt der inden for det øvrige ligningsområde er tilstrækkelige ressourcer til, at menighedsrådet fortsat kan varetage vedligeholdelsen af den pågældende kirke, og en udtalelse fra biskoppen om, hvorvidt biskoppen kan anbefale overdragelsen af den pågældende kirke.

Endvidere foreslår udvalget, at enheden for folkekirkens middelalderkirker mindst hvert 4. år gennemfører syn af de kirker, som er overdraget til enheden.

Udvalget bemærker i den forbindelse, at dets anbefaling om oprettelse af en enhed for folkekirkens middelalderkirker forudsættes implementeret gennem en lovændring, som bemyndiger kirkeministeren til at fastsætte nærmere regler om kriterier og procedurer samt tilsyn med middelalderkirker, der overdrages til den centrale, folkekirkelige enhed,

sådan at disse bygninger fortsat vil fortsat være omfattet af den kirkelige lovgivning og dermed af bygningsfredningslovens § 4, stk. 1.

I forhold til enhedens opbygning foreslår udvalget, at enheden skal ledes af en bestyrelse, hvis medlemmer udpeges af kirkeministeren for en fireårig periode. Udvalget anfører, at bestyrelsen kan bestå af en biskop, en repræsentant fra Provsteforeningen, en repræsentant fra Landsforeningen af Menighedsråd, en repræsentant indstillet af kulturministeren, en repræsentant fra By-, Land- og Kirkeministeriet og to sagkyndige repræsentanter med kompetencer inden for materiel kulturarv, ledelse af større tværfaglige projekter eller fundraising og fondsfinansiering. Udvalget foreslår, at enhedens daglige opgavevaretagelse, styring og budget sker under ledelse af en sekretariatsleder. Endvidere foreslås enheden placeret fysisk i tilknytning til en stiftsadministration uden for de største byer.

Udvalget foreslår, at enhedens virksomhed og de udgifter, der er forbundet med vedligeholdelse m.v. af overtagne kirker, finansieres af fællesfonden. Det foreslås i den forbindelse, at provenu fra evt. salg af en kirkebygning, der er overdraget til enheden, indgår i fællesfonden.

Udvalget foreslår i tillæg hertil, at enheden for folkekirkens middelalderkirker skal opbygge viden og kompetencer inden for området, som kan bringes i anvendelse også ud over det mindre antal middelalderkirker, som enheden overtager ansvaret for. Udvalget finder, at der dermed kan skabes synergier til andre opgaver og behov, som folkekirken i almindelighed og konkrete menighedsråd i særdeleshed måtte have i relation til drift og vedligeholdelse af middelalderkirker i øvrigt.

Udvalget foreslår endeligt, at rammerne for enheden for folkekirkens middelalderkirker bliver genstand for en evaluering fem år efter oprettelsen.

2.1.3. By-, Land- og Kirkeministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Danmarks middelalderkirker er en uadskillelig del af både det danske landskab og den nationale kulturarv. Med deres hvide mure og kirketårne præger middelalderkirkerne landsbyer og det åbne land og fungerer som pejlemærker i både fysisk og historisk forstand. De er blandt de ældste bevarede bygninger i landet og vidner om arkitektonisk udvikling, lokal identitet og en tusindårig kristen tradition. Kirkerne rummer kalkmalerier, runesten og gravminder, der fortæller om liv, tro og samfund gennem århundreder. Samtidig giver de indsigt i Danmarks tilknytning til den europæiske middelalder og kirkens rolle i opbygningen af det danske

samfund. Dermed udgør middelalderkirkerne både åndelige og historiske hjørnesten i den danske kultur.

Langt de fleste middelalderkirker er stadig i brug i folkekirken og forener dermed fortid og nutid som levende samlingssteder for store og små lokalsamfund. Det afspejles i det dobbelte formål for loven om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, som med hensyn til kirkebygningerne dels er, at kirkerne danner den bedst mulige ramme om menighedens kirkelige aktiviteter, dels at der ikke sker en forringelse af de kulturværdier, der er knyttet til kirkerne.

Den kirkelige lovgivning forankrer ansvaret for folkekirkens kirkebygninger hos det enkelte menighedsråd. Lovgivningen sikrer dog samtidig, at en række dispositioner vedrørende kirkerne kræver andre kirkelige myndigheders godkendelse, og at der i denne forbindelse indhentes sagkyndig bistand, herunder fra kgl. bygningsinspektører og Nationalmuseet.

By-, Land- og Kirkeministeriet vurderer, at den lokale forankring og finansiering af vedligeholdelsesopgaven for folkekirkens middelalderkirker generelt sikrer middelalderkirkernes status som både kulturarv og brugsrum. I international sammenligning har de danske kirker således et højt vedligeholdelsesniveau og fremstår både indvendigt og i landskabet som velholdte og markante historiske bygninger med meget stor kulturværdi.

Den lokale forankring og finansiering kan dog komme under pres i visse landdistrikter som følge af demografiske forandringer. By-, Land- og Kirkeministeriet bemærker i den forbindelse, at en af anbefalingerne fra Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver er en forøgelse og målretning af fællesfondens udligningstilskud til ligningsområder med et højt antal kirker i forhold til folkekirkemedlemmernes beskatningsgrundlag. Kirkeministeren har tiltrådt denne anbefaling, som implementeres fra og med 2026.

By-, Land- og Kirkeministeriet bemærker dog samtidig, at der i særlige tilfælde kan opstå situationer, hvor flere middelalderkirker ligger meget tæt på hinanden i meget tyndt befolkede områder, og hvor det lokale menighedsråd derfor ikke vurderer at have brug for alle kirkebygninger til de lokale kirkelige aktiviteter, og hvor menighedsrådet samtidig savner både menneskelige og økonomiske ressourcer til at varetage vedligeholdelsesopgaven for alle kirker. Menighedsråd i denne situation vil sjældent kunne afhænde kirken til anden side, og den kirkelige lovgivning

UDKAST

muliggør heller ikke, at andre dele af folkekirken kan overtage ansvaret for kirken.

By-, Land- og Kirkeministeriet kan på den baggrund tilslutte sig udvalgets overvejelser og anbefalinger vedrørende oprettelse af en enhed for folkekirkens middelalderkirker, der kan overtage vedligeholdelsesansvaret for et mindre antal middelalderkirker i landdistriktsområder, hvor et menighedsråd selv ønsker kirken taget ud af brug som sognekirke som følge af tilstrækkelige nabokirker og utilstrækkelige lokale ressourcer til at løfte vedligeholdelsesopgaven.

Det foreslås derfor, at der indsættes en ny § 8 a i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker. Enheden skal efter kirkeministerens beslutning på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke. Kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om enhedens virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård, regler om vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården.

Som et nyt § 27, stk. 2, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde foreslås indsat en bestemmelse om, at kirkeministeren fastsætter regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Det foreslås endvidere, at der som et nyt § 1, stk. 5, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. indsættes en bestemmelse om, at selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Endelig foreslås det, at der indsættes en ny § 11, stk. 1, nr. 10, i økonomiloven om, at udgifter vedrørende enheden for folkekirkens middelalderkirker, herunder udgifter til vedligeholdelse og drift af de middelalderkirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden, kan finansieres af fællesfonden efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

UDKAST

I forlængelse heraf foreslås det, at det i § 14, stk. 3, i økonomiloven præciseres, at fællesfonden kan have indtægter i form af betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker. Det foreslås endvidere, at der indsættes et nyt § 21 b, stk. 3, i økonomiloven om, at provenu og andre kapitaler, der er fremkommet ved salg af ejendomme eller anden afståelse af rettigheder, der bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker, indbetales til fællesfonden.

Den foreslåede ordning vil medføre, at der kan oprettes en ny fællesfondsinstitution i form af en enhed for folkekirkens middelalderkirker. Enheden skal efter kirkeministerens beslutning overtage det fulde ansvar for et mindre antal middelalderkirker med eventuelt tilhørende kirkegård, som et menighedsråd ønsker taget helt ud af brug som sognekirke.

Det forventes, at der i medfør af bemyndigelsen i den nye § 8 a, stk. 2, i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at et menighedsråds beslutning om at ansøge om overdragelse af en middelalderkirke med eventuel tilhørende kirkegård skal være truffet efter behandling på to menighedsrådsmøder og med et mellemliggende menighedsrådsvalg. Beslutningen om at indgive ansøgning skal desuden præsenteres på et menighedsmøde forud for menighedsrådsvalget.

Det forventes endvidere, at der i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, hvilke oplysninger der skal fremgå af menighedsrådets ansøgning, og om, at ansøgningen skal være ledsaget af en udtalelse fra provstiudvalget om, hvorvidt der inden for det øvrige ligningsområde er tilstrækkelige ressourcer til, at menighedsrådet fortsat kan varetage vedligeholdelsen af den pågældende kirke, og en udtalelse fra biskoppen om, hvorvidt biskoppen kan anbefale overdragelsen af den pågældende kirke.

Det forventes desuden, at der vil blive fastsat regler om, at fællesfondens budgetfølgegruppe skal afgive en indstilling til kirkeministeren til brug for kirkeministerens beslutning om overdragelse af en middelalderkirke.

Den foreslåede ordning vil medføre, at den nye enhed for folkekirkens middelalderkirker kan overtage bestyrelsen og dermed også vedligeholdelsesansvaret for de middelalderkirker, der efter ønske fra menighedsrådet er taget ud af brug som sognekirke som følge af tilstrækkelige nabokirker og utilstrækkelige lokale ressourcer til at løfte vedligeholdelsesopgaven og derfor overdraget til enheden.

UDKAST

Ordningen vil således indebære, at menighedsrådet efter overdragelse af kirken til enheden ikke længere har ansvaret for at bestyre og finansiere kirkebygningen og dermed heller ikke har råderet over kirken. Det pågældende menighedsråd vil således ikke længere kunne råde over kirken til gudstjenester, ligesom kirken ikke vil indgå i den løbende tilrettelæggelse af den kirkelige betjening i sognet. Det forventes dog, at der i medfør af bemyndigelsen i den nye § 8 a, stk. 2, i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at kirken i særlige tilfælde og efter særlig tilladelse fra enheden vil kunne benyttes til gudstjeneste og kirkelige handlinger.

Det forventes desuden, at der i medfør af bemyndigelsen i den nye § 8 a, stk. 2, i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at enheden for folkekirkens middelalderkirker skal sørge for vedligeholdelse af kirken, dens inventar og udsmykning samt for vedligeholdelse af kirkegården og træffe beslutning om eventuelt salg m.v. Det forventes i den forbindelse, at der vil blive fastsat regler om, at istandsættelse af kirkebygningen fortsat vil skulle godkendes af stiftsøvrigheden.

Det bemærkes, at menighedsrådet ved overdragelse af en middelalderkirke med tilhørende kirkegård vil bevare ansvaret for kirkegårdsdriften, indtil den sidste aktive gravstedsaftale er udløbet. Herefter vil ansvaret for kirkegårdens arealer overgå til enheden for folkekirkens middelalderkirker, herunder retten til at disponere over arealerne under hensyntagen til gældende lovgivning i øvrigt. Når kirkegården overgår til enheden for folkekirkens middelalderkirker, vil kirkegården således ikke have aktive gravstedsaftaler og dermed heller ikke gravsteder, hvor fredningstiden ikke er udløbet. Enheden kan derfor beslutte at nedlægge kirkegården og sælge arealet, medmindre kirkegården er erklæret for umistelig af udvalget om kirkegårde og derfor ikke kan nedlægges.

Det forventes, at der med hjemmel i det foreslåede § 27, stk. 2, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at enheden mindst hvert 4. år gennemfører syn af de kirker og kirkegårde, der er overdraget til enheden, samt om, at synsforretningen indføres i enhedens synsprotokol.

Det forventes også, at der i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om enhedens virksomhed, herunder at enheden skal ledes af en bestyrelse, hvis medlemmer udpeges af kirkeministeren for en fireårig periode. Videre forventes det, at enhedens daglige opgavevaretagelse, styring og budget vil foregå under ledelse af en sekretariatsleder.

Endvidere forventes det, at der vil blive fastsat regler om, at enheden vil kunne varetage andre relevante opgaver vedrørende folkekirkens middelalderkirker i øvrigt. Sådanne andre opgaver omfatter bl.a. generel rådgivning, indsamling af viden og gennemførelse af analyser af økonomi og bygningsfaglighed og varetagelse og koordination af folkekirkens dialog med kgl. bygningsinspektører, Nationalmuseet og Slots- og Kulturstyrelsen m.v. og med andre konkrete aktører og entreprenører inden for vedligeholdelse af middelalderkirker i samarbejde med stiftsøvrighederne. Enheden kan i den forbindelse bl.a. forestå netværksdannelse på tværs af landet og med relevante kirkelige aktører i udlandet, gennemførelse af relevant kursusvirksomhed for lokale byggesagskyndige i provstier og stifter. Enheden vil desuden kunne bidrage med understøttelse af private fondsansøgninger og analyser af bæredygtig finansiering af vedligeholdelsen af middelalderkirker på sigt, herunder særligt middelalderkirker i økonomisk udfordrede provstier.

Kirken vil, så længe den bestyres af enheden, ikke blive nedlagt ved kgl. resolution og vil derfor fortsat være indviet som kirke og vil som nævnt i særlige tilfælde kunne benyttes til gudstjenester m.v. efter tilladelse fra enheden. Samtidig vil kirken stadig være beskyttet af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, idet der med hjemmel i denne lov vil blive fastsat regler om vedligeholdelse og syn over bygningen.

Middelalderkirker, der tages ud af brug som sognekirke og overdrages til den nye enhed for folkekirkens middelalderkirker, men forbliver indviet som kirke, er fortsat omfattet af kirkelovgivningen og dermed fortsat omfattet af undtagelsesbestemmelsen i bygningsfredningslovens § 5. Den foreslåede ordning medfører således ikke nogen ændringer i bygningens status i forhold til bygningsfredningslovens §§ 4 og 5.

Med den foreslåede ordning gives der hjemmel til, at enhedens udgifter kan finansieres af fællesfonden efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren. Udgifterne omfatter ud over udgifter til drift af enheden også udgifter til vedligeholdelse og drift af de middelalderkirker og tilhørende kirkegårde, der overdrages til enheden.

2.2. Den lokale budgetproces

2.2.1. Gældende ret

Det fremgår af § 1, stk. 1, i økonomiloven, at der ved hvert menighedsråd oprettes en kirkekasse, der bestyres af menighedsrådet.

Af § 2, stk. 1, i økonomiloven fremgår, hvilke udgifter der kan afholdes af kirkekassen, og af § 3, stk. 1-2, fremgår, at kirkekassen oppebærer

UDKAST

indtægter, herunder renter, udbytte m.v., af kirkens kapitaler samt betaling for brug af kirke og kirkegård og leje- og driftsindtægter for præsteembedets faste ejendomme.

Den del af kirkekassens udgifter, der ikke kan afholdes af kirkekassens indtægter, dækkes gennem ligning på folkekirkens medlemmer, jf. § 3, stk. 3, i økonomiloven.

Budgetlægningen for kirkekasserne er beskrevet i økonomilovens kapitel 1 a, jf. §§ 5-9, og foregår lokalt i det enkelte provsti, hvor provstiudvalget bl.a. er forpligtet til at afholde budgetsamråd med deltagelse af provstiudvalget og repræsentanter for provstiets menighedsråd, jf. § 5, stk. 1-2.

Det fremgår af § 7, stk. 1, i økonomiloven, at provstiudvalget fastsætter driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger for kirkekasserne, evt. selvstændige juridiske enheder, hvor de deltagende menighedsråd har besluttet at flytte kompetencen til fastsættelse af driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger til provstiudvalget, og for præsteembedernes faste ejendomme, hvor flere menighedsråd er fælles om de faste ejendomme.

Det fremgår af § 7, stk. 2, i økonomiloven, at provstiudvalget på baggrund af de nævnte bevillinger fastsætter det ligningsbeløb, som skal opkræves af kommunen. I tilfælde, hvor menighedsrådene har besluttet at flytte kompetencen hertil fra provstiudvalget til budgetsamrådet, fastsættes ligningsbeløbet dog af budgetsamrådet, jf. økonomilovens § 5, stk. 4. I tilfælde, hvor kommunen omfatter to eller flere provstier, fastsættes ligningsbeløbet enten af et budgetudvalg bestående af repræsentanter for provstiudvalgene eller af provstiudvalget for det provsti, hvor flest af kommunens folkekirkemedlemmer bor, jf. økonomilovens §§ 17 c-d.

Det fremgår af § 7, stk. 6, 1. pkt., i økonomiloven, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om fastsættelse og udmelding af driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger til kirkekasserne, selvstændige juridiske enheder og til præsteembedernes faste ejendomme og om fastsættelse og udmøntning af en reserve. Det fremgår af § 7, stk. 6, 2. pkt., at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Det fremgår tilsvarende af § 17 g, stk. 1, i økonomiloven, at der ved hvert provstiudvalg oprettes en provstiudvalgskasse, der bestyres af provstiudvalget. Af stk. 2-7 fremgår, hvilke udgifter der kan finansieres af provstiudvalgskassen. Det fremgår endvidere af § 17 h, stk. 1, i

økonomiloven, at provstiudvalgskassens udgifter dækkes gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunen. Omfatter provstiet flere kommuner eller dele af flere kommuner, dækkes udgifter til provstiudvalgskassen gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunerne. Af stk. 2 fremgår det, at provstiudvalget som led i den årlige budgetproces fastsætter driftsrammen, anlægsbevillinger og projektbevillinger for provstiudvalgskassen og udarbejder budgettet på baggrund heraf. Af stk. 3 fremgår, at ligningsbeløbet til provstiudvalgskassen fastsættes af provstiudvalget. I tilfælde, hvor kommunen omfatter to eller flere provstier, og hvor der skal nedsættes et budgetudvalg bestående af repræsentanter for provstiudvalgene, fastsættes ligningsbeløbet til provstiudvalgskasserne dog af budgetudvalget, jf. økonomilovens § 17 c, stk. 8.

Det fremgår videre af § 17 h, stk. 4, i økonomiloven, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om budgettets fastsættelse, herunder opbygning, udarbejdelse og offentliggørelse, samt om tilsyn.

Det fremgår af § 10 i økonomiloven, at fællesfonden er folkekirkens fælleskasse. Fællesfonden bestyres af biskopperne og af et administrativt fællesskab efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren og under ansvar over for kirkeministeren. Ordet "bestyres" er her anvendt i betydningen "administreres" eller "forvaltes".

Af fællesfonden afholdes folkekirkens udgifter, for så vidt de ikke afholdes af kirkekasserne, provstiudvalgskasserne eller staten, jf. § 11, stk. 1, i økonomiloven.

Det fremgår af § 15, stk. 2, i økonomiloven, at kirkeministeren fastsætter fællesfondens budget, og af stk. 3, at landskirkeskattens størrelse fastsættes af kirkeministeren.

Der er med §§ 7-8 i bekendtgørelse om budget og regnskabsvæsen m.v. for fællesfonden nedsat en budgetfølgegruppe vedrørende fællesfonden, som har til opgave 1) at have indseende i Kirkeministeriets budgetopfølgning af fællesfonden og løbende rådgive ministeriet herom, 2) at rådgive kirkeministeren om fastlæggelsen af fællesfondens budget og om eventuelle efterfølgende budgetændringer, og 3) at rådgive kirkeministeren efter anmodning i spørgsmål om fællesfonden. Budgetfølgegruppen består, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 1, af en biskop, en stiftskontorchef, et medlem udpeget efter indstilling fra Landsforeningen af Menighedsråd, et medlem udpeget efter indstilling fra Danmarks Provsteforening og en repræsentant fra Kirkeministeriet.

Det fremgår af § 18, stk. 1, i økonomiloven, at ligningsbeløbet til kirkekasserne og provstiudvalgskasserne samt landskirkeskat pålignes folkekirkens medlemmer under ét efter samme regler, hvorefter kommunal indkomstskat svares til vedkommende kommune, dog at den kirkelige ligningsprocent fastsættes med 2 decimaler.

2.2.2. Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgavers overvejelser og forslag

Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver har i sin rapport lagt den forventede udvikling i folkekirkens samlede økonomi over de kommende 15 år frem mod 2040 til grund for sine anbefalinger. På denne mellemlange sigt viser udvalgets prognose, at folkekirkens samlede økonomi fortsat kan forventes at vokse, fordi et forventet gradvist medlemsfald opvejes af en forventet generel vækst i samfundsøkonomien og dermed også i folkekirkemedlemmernes beskatningsgrundlag. Udvalget foreslår på den baggrund en justering af landskirkeskatten, som kanalisere en andel af denne vækst til en række konkrete fællesfundsudgifter, herunder til et øget udligningstilskud og etablering af en enhed for folkekirkens middelalderkirker samt til et vist, øget råderum i fællesfonden fremover.

Udvalget finder på den baggrund, at det bør være muligt at holde den samlede kirkeskatteprocent i ro. Udvalget anfører dog i sin rapport, at det ikke kan udelukkes, at lokale ønsker og behov fører til en stigning i den samlede kirkeskatteprocent. Det skyldes, at de enkelte ligningsområder i dag alene fastsætter det lokale ligningsbeløb ud fra egne, lokale behov og ønsker og ikke ud fra et hensyn til at holde den samlede kirkeskat i ro.

For at sikre, at den gennemsnitlige samlede kirkeskatteprocent ikke forøges fra det nuværende niveau på 0,87 pct. på landsplan som følge af udvalgets anbefalinger, vurderer udvalget, at der er behov for at sikre koordination og samordning på tværs af provstier og på landsplan af de lokale ligningsbeløb.

Udvalget foreslår derfor en årlig koordination mellem biskopper og provstiudvalg m.v. med henblik på at holde den samlede kirkeskatteprocent i ro. Udvalget understreger i sin rapport, at koordinationen principielt alene kan være proces- og dataunderstøttende, da koordinationen ikke ændrer på beføjelserne til fastlæggelse af størrelsen af den lokale kirkeskat. Udvalget foreslår således ikke at ændre på de eksisterende beføjelser til fastsættelse af de lokale ligningsbeløb. Herunder understreges det i udvalgets rapport, at der ikke ændres på bestemmelsen i § 7, stk. 6, 2. pkt., i lov om folkekirkens

økonomi (økonomiloven) om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Det fremgår af udvalgets rapport, at udvalget vurderer, at den årlige koordination ikke forudsætter lovændring, idet udvalget antager, at bestemmelsen om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse, ikke afskærer kirkeministeren fra at kunne fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af kirkekassernes udgifter eller kirkeskattens størrelse med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse. Udvalget anfører dog i sin rapport, at det kan overvejes at præcisere dette i lovbemærkningerne i forbindelse med eventuelle øvrige lovændringer.

Det fremgår endvidere af udvalgets rapport, at en række af de frister, som indgår i den foreslåede årlige proces, i muligt og hensigtsmæssigt omfang foreslås nedfældet i relevante administrative forskrifter med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer af betydning for den samlede kirkeskatteprocent.

Selv om udvalgets forslag til en årlig koordination mellem biskopper og provstiudvalg m.v. med henblik på at holde den samlede kirkeskatteprocent i ro ikke foreslås lovfæstet, gengives udvalgets forslag i det følgende i sin helhed, da det danner baggrund for lovforslaget § 3, nr. 1 og 4, hvorefter bemyndigelsesbestemmelserne i økonomilovens § 7, stk. 6, 1. pkt., og § 17 h, stk. 4, ændres, således at det tydeliggøres, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov. Der følges dermed op på udvalgets bemærkning om at præcisere kirkeministerens hjemmel i økonomiloven til at fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse. Forslaget ændrer ikke på bestemmelsen i økonomilovens § 7, stk. 6, 2. pkt., om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Udvalgets anbefaling om en årlig koordination mellem biskopper og provstiudvalg m.v. med henblik på at holde den samlede kirkeskatteprocent i ro lyder som følger, jf. udvalgets rapport:

Marts: Fællesfondens ramme fastsættes

UDKAST

- Kirkeministeren fastsætter inden udgangen af marts fællesfondens ramme for det kommende år efter indstilling fra budgetfølgegruppen. Rammen fremskrives på baggrund af udviklingen i det statsgaranterede udskrivningsgrundlag vedrørende kirkeskat mellem det foregående og det indeværende år, dog således at omprioriteringsreserven udgør mindst 7 mio. kr. og højst 20 mio. kr. mere end provenuet ved omprioriteringsbidraget fra fællesfondens institutioner.
- Det indebærer, at den samlede landskirkeskat for det kommende år er kendt inden udgangen af marts, idet pris- og lønreguleringen dog først udmeldes i juli, jf. nedenfor. Provstierne kender dermed allerede på dette tidspunkt med stor sikkerhed provstiets forventede andel af landskirkeskatten i det kommende år.

April-juni: Den enkelte biskop koordinerer stiftsvis drøftelser af ligningsbehov

- Provstiudvalg m.v. afgiver senest 15. maj en foreløbig vurdering til stiftets biskop, om ligningsløbet forventes fastholdt, forøget eller reduceret, herunder hvor meget ligningen forventes forøget eller reduceret.
- Biskoppen drøfter senest 15. juni med stiftets provster, om et evt. øget ligningsbehov i nogle provstier kan modsvares af reduceret ligningsbehov i andre, herunder evt. ved midlertidig reduktion af de lokale kassers kassebeholdning.
- Biskoppen orienterer inden udgangen af juni Københavns Stift om den foreløbige forventning til det samlede lokale ligningsbehov i stiftet på baggrund af drøftelserne.

Juli: Københavns Stift foretager beregning af foreløbig kirkeskatteprocent

- By-, Land- og Kirkeministeriet udmelder i første uge af juli landskirkeskattens endelige størrelse og fordeling på ligningsområder samt det af Indenrigs- og Sundhedsministeriet udmeldte statsgaranterede udskrivningsgrundlag og den af Finansministeriet udmeldte generelle pris- og lønregulering for det kommende år.
- Københavns Stift beregner, om den samlede kirkeskatteprocent forventes at stige, under antagelse af 1) biskoppernes foreløbige

UDKAST

forventning til det lokale ligningsbehov, 2) den udmeldte landskirkeskat og 3) det statsgaranterede udskrivningsgrundlag.

- Københavns Stift orienterer senest 1. august alle stifter og By-, Land- og Kirkeministeriet, om der på baggrund af beregningen er risiko for, at den samlede kirkeskatteprocent i det følgende år vil overstige 0,87 pct. Hvis ikke, stopper processen her.

August-september: Biskopperne koordinerer nødvendige lokale tilpasninger (*kun ved risiko for stigning i den samlede kirkeskatteprocent*)

- Hvis Københavns Stifts beregning viser risiko for, at den samlede kirkeskatteprocent vil overstige 0,87 pct., indkalder Københavns Stift inden udgangen af august til drøftelser mellem biskopperne med henblik på at vurdere, om et eller flere provstier kan sænke ligningsbeløbet i tilstrækkeligt omfang til at imødegå risikoen.
- De enkelte biskopper kan på baggrund af drøftelserne indgå i dialog med stiftets provstiudvalg m.v. frem til 15. september, hvor det endelige ligningsbehov indmeldes til kommunen.

December: By-, Land- og Kirkeministeriet beregner den endelige kirkeskatteprocent

- By-, Land- og Kirkeministeriet beregner i december den endelige kirkeskatteprocent og orienterer budgetfølgegruppen. Hvis den samlede kirkeskatteprocent overstiger 0,87 pct., anmodes budgetfølgegruppen om at indstille til budgettiltag i det eller de kommende år.
- Budgetfølgegruppens indstilling til kirkeministeren kan omfatte tilkendegivelser fra folkekirkens interessenter om at arbejde for reduktioner af de lokale ligningsbeløb, hvilket i givet fald koordineres af Københavns Stift, eller besparelser på fællesfondens budget baseret på de gældende kriterier for udmøntning af omprioriteringsmidlerne.

2.2.3. By-, Land- og Kirkeministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som det fremgår af afsnit 2.2.1, adskiller reglerne om folkekirkens lokale økonomi, herunder om de lokale kasser, den lokale budgetproces og den lokale kirkeskat, sig væsentligt fra reglerne om folkekirkens nationale økonomi, herunder budgetprocessen for fællesfonden og fastsættelsen af landskirkeskatten.

Folkekirkens lokale udgifter afholdes som det fremgår af de lokale kasser, hvis bevillingsmæssige rammer fastlægges af provstiudvalget, eller i visse tilfælde af budgetsamråd eller budgetudvalg. De lokale kassers primære indtægtskilde er den lokale kirkeskat, som ligeledes fastlægges af provstiudvalget, eller i visse tilfælde af budgetsamråd eller budgetudvalg.

Kirkeministeren er som nævnt afskåret fra at fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse, jf. lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven) § 7, stk. 6, 2. pkt. Kirkeministerens bemyndigelse til at fastsætte regler om den lokale budgetproces omfatter bl.a. nærmere regler om fastsættelse og udmelding af driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger for de lokale kirkekasser, jf. § 7, stk. 6, 1. pkt., og nærmere regler om fastsættelse af provstiudvalgs-kassens budget, jf. § 17 h, stk. 4.

Folkekirkens fællesfond afholder, som det fremgår af afsnit 2.2.1., folkekirkelige udgifter, der ikke dækkes af de lokale kasser eller af statens tilskud til folkekirken, herunder til fællesopgaver, som det af forskellige grunde vurderes relevant eller nødvendigt at varetage på nationalt niveau. Fællesfondens primære indtægtskilde er landskirkeskatten, som fastsættes af kirkeministeren, der ligeledes fastlægger fællesfondens budget og beslutter, om der af fællesfonden skal bevilges midler til en bestemt udgift.

Endelig fremgår det af afsnit 2.2.1., at ligningsbeløbet til de lokale kasser og landskirkeskatten pålignes folkekirkens medlemmer under ét. Selv om reglerne om folkekirkens lokale og nationale økonomi, herunder beføjelserne til at fastsætte størrelsen af den lokale kirkeskat og landskirkeskatten, adskiller sig væsentligt, betaler det enkelte folkekirkemedlem således alene én samlet kirkeskat og vil ikke i sin årsopgørelse fra skattemyndighederne kunne skelne mellem den del, der vedrører den lokale kirkeskat, og den del, der vedrører landskirkeskatten.

Som det fremgår af afsnit 2.2.2., har Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver foreslået at skabe et vist, yderligere råderum i fællesfonden til nye og nødvendige fællesopgaver. Udvalget har samtidig foreslået en årlig koordination mellem biskopper og provstiudvalg m.v. med henblik på at holde den samlede kirkeskatteprocent i ro.

Udvalget understreger i sin rapport, at koordinationen principielt alene kan være proces- og dataunderstøttende, da koordinationen ikke ændrer på beføjelserne til fastlæggelse af størrelsen af den lokale kirkeskat. Det foreslås således ikke at ændre på de eksisterende beføjelser til fastsættelse

af de lokale ligningsbeløb eller at ændre på bestemmelsen i § 7, stk. 6, 2. pkt., i økonomiloven om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Det fremgår dog af udvalgets rapport, at en række af de frister, som indgår i den foreslåede årlige proces, jf. afsnit 2.2.2, i muligt og hensigtsmæssigt omfang foreslås nedfældet i relevante administrative forskrifter med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer af betydning for den samlede kirkeskatteprocent.

By-, Land- og Kirkeministeriet deler udvalgets antagelse om, at bestemmelsen om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse, ikke afskærer kirkeministeren fra at kunne fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af kirkekassernes udgifter eller kirkeskattens størrelse med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse. Ministeriet deler samtidig udvalgets betragtning om, at det kan overvejes at præcisere denne adgang til at fastsætte procesmæssige bestemmelser i økonomiloven gennem en præcisering af den eksisterende bemyndigelsesbestemmelse i økonolovens § 7, stk. 6, 1. pkt.

Det foreslås på den baggrund at præcisere bemyndigelsesbestemmelserne i økonomilovens § 7, stk. 6, 1. pkt., og 17 h, stk. 4, således at det tydeliggøres, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov. Formålet er at præcisere kirkeministerens hjemmel til at fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse. Forslaget ændrer ikke på bestemmelsen i økonomilovens § 7, stk. 6, 2. pkt., om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Forslagene vil indebære, at kirkeministeren får mulighed for at fastsætte frister for, at det enkelte provstiudvalg (eller budgetsamråd eller budgetudvalg, hvis relevant) på et tidligt tidspunkt i budgetprocessen afgiver en foreløbig vurdering til stiftets biskop, om det lokale ligningsbeløb i det følgende år forventes fastholdt, forøget eller reduceret, herunder hvor meget ligningen forventes forøget eller reduceret. Provstiudvalgenes vurdering heraf kan derpå indgå i den enkelte biskops stiftsvise drøftelser af forventningerne til de lokale ligningsbeløb det følgende år, samt i den

tværgående koordination på tværs af stifterne, som udvalget som nævnt i afsnit 2.2.2. foreslår faciliteret af Københavns Stift.

Det forventes, at der med hjemmel i de foreslåede tilføjelser til økonomilovens § 7, stk. 6, 1. pkt., og § 17 h, stk. 4, vil blive fastsat nærmere regler om, at provstiudvalg (eller budgetsamråd eller budgetudvalg, hvor relevant) inden en bestemt frist skal indsende en foreløbig vurdering til stiftets biskop, om det lokale ligningsbeløb i det følgende år forventes fastholdt, forøget eller reduceret, herunder hvor meget ligningen forventes forøget eller reduceret.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske konsekvenser for stat, kommune og regioner.

Lovforslaget vurderes at have økonomiske konsekvenser for folkekirkens fællesfond, da udgiften til den nye fællesfondsinstitution i form af en enhed for folkekirkens middelalderkirker skal finansieres af fællesfonden. Udgifterne for fællesfonden forventes modsvaret af besparelser på lokalt niveau, da de menighedsråd, som måtte overdrage en kirkebygning til enheden for folkekirkens middelalderkirker, vil opnå en besparelse svarende til de udgifter, menighedsrådet indtil da har haft til drift og vedligeholdelse af den pågældende kirkebygning. Desuden forventes der realiseret besparelser hos menighedsråd og provstiudvalg, som vil få gavn af enhedens rådgivning og vejledning vedrørende vedligeholdelse af middelalderkirker i øvrigt.

Det forventes, at enheden skal have et årligt budget på 4,0 mio. kr. i 2026, 5,0 mio. kr. i 2027-2028 og 7,0 mio. kr. derefter. Dette budget forventes at ville kunne dække driftsudgifterne for en enhed bemandet med fire medarbejdere samt vedligeholdelsesudgifterne ved overtagelse af ca. fem middelalderkirker. Udgiften forventes finansieret ved en forhøjelse af landskirkeskatten men forventes som nævnt modsvaret af tilsvarende besparelse på lokale niveau.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

6. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget har ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 1. juli 2025 til den 25. august 2025 (56 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

ADF – Det Administrative Fællesskab, Akademikerne, Akademiraadet, Akademisk Arkitektforening, alle biskopper, alle budgetudvalg, alle menighedsråd, alle provstiudvalg, alle stiftsråd, alle stiftsøvrigheder, Budgetfølgegruppen, Danmarks Kirketjenerforening, Danmarks Provsteforening, Danmarks Kordegnetjenerforening, Dansk Kirkemusiker Forening, Dansk Organist og Kantor Samfund, Den danske Præsteforening, FLC – Fællesfondens løncenter, Folkekirkens Uddannelses og Videnscenter (FUV), Forbundet af Kirke- og Kirkegårdsansatte, Foreningen af Danske Kirkegårdsledere, Foreningen af Personalekonsulenter, Foreningen af Provstisekretærer, Foreningen Danske Revisorer, FSR – Danske Revisorer, HK, Kirkekultur.nu, Kirkemusikskolerne, Landsforeningen af Menighedsråd, Nationalmuseet i København, Organistforeningen, Provstirevisorerne, Rigsrevisionen, SLM – Stifternes løncenter for menighedsråd, 3F Fagligt Fælles Forbund.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen

UDKAST

Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikke-erhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	Ja []	Nej [X]

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det fremgår af § 3, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at menighedsrådet sørger for vedligeholdelse af kirken og dens inventar og udsmykning, og af samme lovs § 9, stk. 1, at menighedsrådet sørger for, at kirkegården vedligeholdes, og at der er tilstrækkelig begravelsesplads for sognets beboere.

Det foreslås, at der i § 3, stk. 1, indsættes », jf. dog § 8 a« efter »udsmykning«.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan træffe beslutning om, at en kirke, dens inventar og kirkegård efter ansøgning fra menighedsrådet overdrages til en enhed for folkekirkens middelalderkirker og samtidig hermed tages ud af brug som sognekirke.

Den foreslåede ændring vil medføre, at det tydeligt fremgår, at menighedsrådet ikke har ansvaret for vedligeholdelse af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for middelalderkirker.

Til nr. 2

Det fremgår af § 7, 1. pkt., i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at der ved enhver kirke skal være en af Kirkeministeriet godkendt standardprotokol eller en anden af Kirkeministeriet godkendt protokol.

Det foreslås, at der i § 7, 1. pkt., indsættes », der bestyres af menighedsrådet,« efter »kirke«.

Forslaget vil medføre, at kravet om en standardprotokol eller en anden af By-, Land- og Kirkeministeriet godkendt protokol i medfør af § 7, 1. pkt., i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, kun vil gælde for kirker, der bestyres af menighedsrådet. Kravet vil dermed ikke gælde for kirker, der

er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for middelalderkirker.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan træffe beslutning om, at en kirke, dens inventar og kirkegård efter ansøgning fra menighedsrådet overdrages til en enhed for folkekirkens middelalderkirker og samtidig hermed tages ud af brug som sognekirke.

Forslaget skal også ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 5, om, at der som stk. 2 i § 27 indsættes en bemyndigelse til kirkeministeren til at fastsætte regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker. Det forventes, at der i medfør af denne bemyndigelse vil blive fastsat bestemmelser om synsprotokol for enhedens synsforretninger vedrørende de kirker og tilhørende kirkegårde, som er overdraget til enheden.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne nedenfor til § 1, nr. 3 og 5.

Til nr. 3

Kirkeministeren har ikke i dag en udtrykkelig hjemmel til at oprette en ny selvstændig myndighed under By- Land- og Kirkeministeriet i form af en enhed for folkekirkens middelalderkirker.

Det foreslås på den baggrund, at der efter § 8 før overskriften før § 9 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde indsættes en ny § 8 a, som giver kirkeministeren hjemmel til at oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker, der efter beslutning af kirkeministeren på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet kan overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke.

Endvidere foreslås det, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om enhedens virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård.

Endelig foreslås det, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte regler om vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og

udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården.

Det foreslås med § 8 a, stk. 1, at der skabes en tydelig hjemmel til, at kirkeministeren som noget nyt kan oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker og kan træffe beslutning om, at denne enhed på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet skal overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og eventuelt tilhørende kirkegårde med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke.

Formålet med bestemmelsen er, at kirkeministeren får en udtrykkelig hjemmel til at oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker, der kan overtage ansvar og opgaver vedrørende bestyrelsen af et mindre antal middelalderkirker, disses inventar og eventuelt tilhørende kirkegårde med henblik på, at disse kirker tages ud af brug som sognekirke.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at den nye enhed bl.a. vil få til opgave at varetage opgaver vedrørende sagsbehandling af ansøgninger om overtagelse af ansvaret for en middelalderkirke og vedligeholdelse af overtagne kirkebygninger m.v., samt generel rådgivning, vejledning og erfaringsindsamling om drift og vedligeholdelse af middelalderkirker i øvrigt.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at menighedsrådet efter overdragelse af det fulde ansvar for kirke, inventar og evt. tilhørende kirkegård til enheden ikke længere har ansvaret for at bestyre og finansiere kirken og dermed heller ikke længere vil have råderet over kirken til gudstjenester, ligesom kirken ikke vil indgå i den løbende tilrettelæggelse af den kirkelige betjening i sognet. Kirken vil således kun i særlige tilfælde og efter særlig tilladelse fra enheden kunne benyttes til gudstjeneste og kirkelige handlinger.

Den foreslåede bestemmelse vil også indebære, at enheden overtager ansvaret for at vedligeholde kirken, dens inventar og udsmykning samt kirkegården, ligesom det er enheden, der træffer beslutning om eventuelt brug og salg af kirken og om salg af kirkegården.

Lovforslaget vil samtidig medføre, at menighedsrådet ved overdragelse af en middelalderkirke med tilhørende kirkegård bevarer ansvaret for kirkegårdsdriften, indtil den sidste aktive gravstedsaftale er udløbet. Herefter overgår ansvaret for kirkegårdens arealer til enheden for

folkekirkens middelalderkirker, herunder retten til at disponere over arealerne under hensyntagen til gældende lovgivning i øvrigt.

Det foreslås med § 8 a, stk. 2, 1. pkt., at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler i bekendtgørelse om enheden for folkekirkens middelalderkirkers virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård.

Det forventes, at der i medfør af bestemmelsen vil blive fastsat nærmere regler om enheden for folkekirkens middelalderkirkers virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård.

Det forventes således, at der i medfør af bestemmelsen vil blive fastsat regler om, at enheden efter kirkeministerens beslutning og på indstilling fra budgetfølgegruppen vedrørende fællesfonden kan overtage det fulde ansvar for et antal middelalderkirker med eventuelt tilhørende kirkegård, som et menighedsråd ønsker taget ud af brug som sognekirke. Det vurderes, at der kun bliver tale om et mindre antal kirker, der overdrages til enheden i de kommende år.

Det forventes, at der i medfør af bestemmelsen vil blive fastsat regler om, at et menighedsråds beslutning om at ansøge om overdragelse af en middelalderkirke med eventuelt tilhørende kirkegård skal være truffet efter behandling på to menighedsrådsmøder og med et mellemliggende menighedsrådsvalg, samt om at beslutningen om at indgive ansøgning desuden skal præsenteres på et menighedsmøde forud for menighedsrådsvalget.

Endvidere er det forventningen, at der i medfør af bestemmelsen vil blive fastsat regler om, at det af menighedsrådets ansøgning skal fremgå,

- 1) at menighedsrådet ikke længere skønner at have behov for den pågældende kirke til betjening af folkekirkemedlemmerne i pastoratet som følge af tilstrækkeligt med andre kirker i pastoratet,
- 2) at menighedsrådet ikke har tilstrækkelige ressourcer til at varetage vedligeholdelsen af den pågældende kirke, og
- 3) at behovet for kirkegårdpladser ved en eventuel tilhørende kirkegård er dækket af andre nærliggende kirkegårde i sognet eller i pastoratet.

Desuden forventes der fastsat regler om, at ansøgningen skal være ledsaget af en udtalelse fra provstiudvalget om, hvorvidt der inden for det øvrige ligningsområde er tilstrækkelige ressourcer til, at menighedsrådet fortsat kan varetage vedligeholdelsen af den pågældende kirke, og en udtalelse fra biskoppen om, hvorvidt biskoppen kan anbefale overdragelsen af den pågældende kirke.

Endelig forventes der fastsat en regel om, at enheden for folkekirkens middelalderkirker skal fremsende sin faglige vurdering af menighedsrådets ansøgning om overdragelse af en kirke, herunder en vurdering af de fremadrettede vedligeholdelsesomkostninger, til By-, Land- og Kirkeministeriet til brug for udarbejdelse af indstilling fra fællesfondens budgetfølgegruppe, hvorefter kirkeministeren efter indstilling fra fællesfondens budgetfølgegruppe træffer beslutning om overdragelse af en middelalderkirke.

Herudover forventes det, at der med hjemmel i § 8 a, stk. 2, 1. pkt., i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at enheden for folkekirkens middelalderkirker skal ledes af en bestyrelse, hvis medlemmer udpeges af kirkeministeren for en fireårig periode. Det forventes, at bestyrelsen vil skulle bestå af en biskop, en repræsentant fra Provsteforeningen, en repræsentant fra Landsforeningen af Menighedsråd, en repræsentant fra By-, Land- og Kirkeministeriet og to sagkyndige repræsentanter med kompetencer inden for materiel kulturarv, ledelse af større tværfaglige projekter eller fundraising og fondsfinansiering. Den daglige ledelse af enheden varetages af en sekretariatsleder.

Det forventes endvidere, at der med hjemmel i bestemmelsen vil blive fastsat regler om, at enheden vil kunne varetage andre relevante opgaver vedrørende folkekirkens middelalderkirker i øvrigt. Sådanne andre opgaver omfatter bl.a. generel rådgivning, indsamling af viden og gennemførelse af analyser af økonomi og bygningsfaglighed og varetagelse og koordination af folkekirkens dialog med kgl. bygningsinspektører, Nationalmuseet og Slots- og Kulturstyrelsen m.v. og med andre konkrete aktører og entreprenører inden for vedligeholdelse af middelalderkirker i samarbejde med stiftsøvrighederne. Enheden kan i den forbindelse bl.a. forestå netværksdannelse på tværs af landet og med relevante kirkelige aktører i udlandet, gennemførelse af relevant kursusvirksomhed for lokale byggesagskyndige i provstier og stifter.

UDKAST

Enheden vil desuden kunne bidrage med understøttelse af private fondsansøgninger og analyser af bæredygtig finansiering af vedligeholdelsen af middelalderkirker på sigt, herunder særligt middelalderkirker i økonomisk udfordrede provstier.

Med § 8 a, stk. 2, 2. pkt., foreslås det, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte regler om vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården.

Med hjemmel i bestemmelsen forventes det, at der vil blive fastsat nærmere regler om, at enheden skal sørge for vedligeholdelse af kirken, dens inventar og udsmykning og af den tilhørende kirkegård. Det forventes i den forbindelse, at der vil blive fastsat regler om, at stiftsøvrigheden fortsat skal godkende istandsættelse af kirkebygningen.

Det forventes også, at der vil blive fastsat regler om, at enheden kan træffe beslutning om salg af kirken. Salg af kirken vil i givet fald forudsætte, at kirkeministeren godkender, at kirken nedlægges, hvilket i praksis sker ved kgl. resolution.

Det forventes endvidere, at der vil blive fastsat regler om, at enheden kan beslutte at nedlægge kirkegården og sælge den til tredjemand, medmindre kirkegården er kategoriseret som umistelig af udvalget om kirkegårde og derfor ikke kan nedlægges. Det bemærkes i den forbindelse, at enheden først overtager kirkegården, når alle gravstedsaftaler er udløbet. Der vil således ikke være gravsteder, hvor fredningstiden ikke er udløbet, og det vil derfor ikke være relevant at fastsætte regler om brugsret til gravsteder.

Derudover er det forventningen, at der i medfør af bestemmelsen vil blive fastsat regler om, at en kirke, som er overdraget til enheden, med særlig tilladelse fra enheden i særlige tilfælde kan benyttes til gudstjeneste og kirkelige handlinger.

Til nr. 4

Det fremgår af § 23 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at menighedsrådet har det daglige tilsyn med kirken og kirkegården. Af § 24 i samme lov fremgår det, at menighedsrådet hvert år inden 1. oktober sammen med en bygningskyndig skal foretage syn over kirken og kirkegården.

UDKAST

Det foreslås, at der i §§ 23 og 24 indsættes », jf. dog § 8 a« efter »kirkegården«.

Ændringen betyder, at det tydeliggøres, at bestemmelserne vedrører kirker, der bestyres af et menighedsråd.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan træffe beslutning om, at en kirke, dens inventar og kirkegård efter ansøgning fra menighedsrådet overdrages til en enhed for folkekirkens middelalderkirker og samtidig hermed tages ud af brug som sognekirke.

Den foreslåede ændring vil indebære, at menighedsrådenes tilsyn i medfør af §§ 23 og 24 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde fremover vil omfatte de kirker, som bestyres af menighedsrådet.

Tilsynsforpligtelsen med kirkebygningen og den eventuelt tilhørende kirkegård, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, vil i forbindelse med overdragelsen overgå til enheden. Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 5, om at indsætte en bestemmelse om, at kirkeministeren fastsætter regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Til nr. 5

Det fremgår af § 23 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at menighedsrådet har det daglige tilsyn med kirken og kirkegården. Af § 24 i samme lov fremgår det, at menighedsrådet hvert år inden 1. oktober sammen med en bygningskyndig skal foretage syn over kirken og kirkegården.

Det fremgår af § 27 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at kirkeministeren fastsætter nærmere regler om afholdelse af de i §§ 24-26 nævnte synsforretninger.

Kirkeministeren har efter gældende regler ikke hjemmel til at fastsætte regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for middelalderkirker.

Det foreslås på baggrund heraf, at der indsættes et nyt § 27, stk. 2, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren

UDKAST

fastsætter regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Formålet med bestemmelsen er, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden om folkekirkens middelalderkirker, herunder regler om en synsprotokol.

Det forventes, at der i medfør af bestemmelsen i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at enheden for folkekirkens middelalderkirker mindst hvert 4. år gennemfører syn af de kirker og kirkegårde, som er overdraget til enheden og at synsforretningen indføres i enhedens synsprotokol.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslaget i § 1, nr. 3, hvor det foreslås, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om enheden for folkekirkens middelalderkirkers virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård, samt om vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården. Med hjemmel i denne bestemmelse forventes der bl.a. fastsat regler om, at enheden for folkekirkens middelalderkirker skal sørge for vedligeholdelse af kirken, dens inventar og udsmykning samt vedligeholdelse af kirkegården og træffe beslutning om eventuelt salg m.v. Det forventes i den forbindelse, at der vil blive fastsat regler om, at istandsættelse af kirkebygningen fortsat vil skulle godkendes af stiftsøvrigheden.

Til § 2

Til nr. 1

Af § 1, stk. 1, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., fremgår det, at selvejende kirker bestyres af menighedsrådet.

Det foreslås, at der i § 1, stk. 1, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. indsættes », jf. dog stk. 5« efter »menighedsrådet«.

Ændringen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 2, om at indsætte et § 1, stk. 5, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., hvorefter selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og

UDKAST

overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Den foreslåede ændring vil medføre, at de kirker, der er taget ud af brug som sognekirker, og som er overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, ikke længere bestyres af menighedsrådet, men af enheden.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 2, nr. 2, og pkt. 2.1.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Af § 1, stk. 1, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., fremgår det, at selvejende kirker bestyres af menighedsrådet.

Andre kirker bestyres af den, der ejer kirken, eller den, der ejer afløsningssummen for kirketien, jf. § 1, stk. 2, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. Om bestyrelsen af valgmenigheder er i § 1, stk. 3, henvist til reglerne i lov om valgmenigheder. Videre fremgår det af § 1, stk. 4, i samme lov, at hvis en kirkegård ejes af flere kirker i fællesskab, udfærdiges en vedtægt med regler for kirkegårdens bestyrelse. Vedtægten godkendes af provstiudvalget.

Det foreslås at indsætte et nyt § 1, stk. 5, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., hvorefter selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker, og som er overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler herom.

Formålet med bestemmelsens 1. pkt. er at fastslå, at selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker, og som er overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan træffe beslutning om, at en kirke, dens inventar og kirkegård efter ansøgning fra menighedsrådet overdrages til en enhed for folkekirkens middelalderkirker og samtidig hermed tages ud af brug som sognekirke.

UDKAST

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at enheden for folkekirkens middelalderkirker har det fulde ansvar for opgaver vedrørende kirken, herunder vedligeholdelse af en overdraget kirke, dens inventar og eventuelt tilhørende kirkegård efter de bestemmelser, der vil blive fastsat herom.

Det indebærer samtidig, at menighedsrådet ikke længere vil kunne råde over en overdraget kirke til gudstjenester. Kirken vil kun efter særlig tilladelse fra enheden kunne benyttes til gudstjeneste og kirkelige handlinger.

Med bestemmelsens 2. pkt. bemyndiges kirkeministeren til at fastsætte nærmere regler om enheden for folkekirkens middelalderkirkers bestyrelse af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Det forventes, at der i medfør af bestemmelsen i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om enheden for folkekirkens middelalderkirkers bestyrelse af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden. Bestyrelsen af en kirke vil omfatte vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning samt om vedligeholdelse af kirkegården.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker, der efter beslutning af kirkeministeren på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet kan overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke. Det forventes, at der i medfør af bemyndigelsesbestemmelsen i bestemmelsens stk. 2 vil blive fastsat nærmere regler om, at enheden skal sørge for vedligeholdelse af kirken, dens inventar og udsmykning samt vedligeholdelse af kirkegården. Det forventes endvidere, at der vil blive fastsat regler om, at stiftsøvrigheden fortsat skal godkende istandsættelse af kirkebygningen, samt om, at enheden kan træffe beslutning om salg af kirken og om nedlæggelse og salg af kirkegården, medmindre kirkegården er kategoriseret som umistelig af udvalget om kirkegårde og derfor ikke kan nedlægges.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 1, nr. 3, og pkt. 2.1.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

UDKAST

§ 19, stk. 1-3, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. regulerer betaling for brug af kirken ved henholdsvis særskilte kirkelige handlinger, kirkelige møder m.v., valgmenigheders brug, brug til ikkekirkelige formål, kristne trossamfunds brug og evangelisk-lutherske frimenigheders og andre kristne trossamfunds faste brug af kirkerne.

Det foreslås, at der indsættes et nyt § 19, stk. 4, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., hvorefter kirkeministeren fastsætter nærmere regler om betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 2, om at indsætte et stk. 5 i § 1 lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., hvorefter enheden for folkekirkens middelalderkirker bestyrer kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Forslaget skal endvidere ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a i lov om kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker, der efter beslutning af kirkeministeren på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet kan overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke. Med bestemmelsens stk. 2 bliver kirkeministeren samtidig bemyndiget til at fastsætte nærmere regler om enheden for folkekirkens middelalderkirkers virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård, vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården.

Det forventes, at der i medfør af § 8 a i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde vil blive fastsat regler om, at en kirke, som er overdraget til enheden, med tilladelse fra enheden i særlige tilfælde kan benyttes til gudstjeneste og kirkelige handlinger.

Det forventes samtidig, at der i medfør af bestemmelsen i § 19, stk. 4, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at enheden kan kræve betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirker, ved disse særlige lejligheder.

Til § 3

Til nr. 1

Det fremgår af § 1, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at der ved hvert menighedsråd oprettes en kirkekasse, der bestyres af menighedsrådet.

Af § 2, stk. 1, i økonomiloven fremgår, hvilke udgifter der kan afholdes af kirkekassen, og af § 3, stk. 1-2, fremgår, at kirkekassen oppebærer indtægter, herunder renter, udbytte m.v., af kirkens kapitaler samt betaling for brug af kirke og kirkegård og leje- og driftsindtægter for præsteembedets faste ejendomme.

Den del af kirkekassens udgifter, der ikke kan afholdes af kirkekassens indtægter, dækkes gennem ligning på folkekirkens medlemmer, jf. § 3, stk. 3, i økonomiloven.

Budgetlægningen for kirkekasserne er beskrevet i økonomilovens kapitel 1 a, jf. §§ 5-9, og foregår lokalt i det enkelte provsti, hvor provstiudvalget bl.a. er forpligtet til at afholde budgetsamråd med deltagelse af provstiudvalget og repræsentanter for provstiets menighedsråd, jf. § 5, stk. 1-2.

Det fremgår af § 7, stk. 1, i økonomiloven, at provstiudvalget fastsætter driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger for kirkekasserne, evt. selvstændige juridiske enheder, hvor de deltagende menighedsråd har besluttet at flytte kompetencen til fastsættelse af driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger til provstiudvalget, og for præsteembedernes faste ejendomme, hvor flere menighedsråd er fælles om de faste ejendomme.

Det fremgår af § 7, stk. 2, i økonomiloven, at provstiudvalget på baggrund af de nævnte bevillinger fastsætter det ligningsbeløb, som skal opkræves af kommunen. I tilfælde, hvor menighedsrådene har besluttet at flytte kompetencen hertil fra provstiudvalget til budgetsamrådet, fastsættes ligningsbeløbet dog af budgetsamrådet, jf. økonomilovens § 5, stk. 4. I tilfælde, hvor kommunen omfatter to eller flere provstier, fastsættes ligningsbeløbet enten af et budgetudvalg bestående af repræsentanter for provstiudvalgene eller af provstiudvalget for det provsti, hvor flest af kommunens folkekirkemedlemmer bor, jf. økonomilovens §§ 17 c-d.

UDKAST

Det fremgår af § 7, stk. 6, 1. pkt., i økonomiloven, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om fastsættelse og udmelding af driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger til kirkekasserne, selvstændige juridiske enheder og til præsteembedernes faste ejendomme og om fastsættelse og udmøntning af en reserve. Det fremgår af § 7, stk. 6, 2. pkt., at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Det foreslås, at der i § 7, stk. 6, 1. pkt., i økonomiloven indsættes »om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov, jf. stk. 2,« efter »jf. stk. 1,«.

Med forslaget bemyndiges kirkeministeren til at kunne fastsætte nærmere regler om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov til kirkekasserne, selvstændige juridiske enheder m.v.

Formålet er at præcisere kirkeministerens hjemmel til at fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse. Forslaget ændrer ikke på bestemmelsen i økonomilovens § 7, stk. 6, 2. pkt., om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Den foreslåede ændring vil medføre, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om, at det enkelte provstiudvalg (eller budgetsamråd eller budgetudvalg, hvis relevant) på et tidligt tidspunkt i budgetprocessen skal afgive en vurdering til stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov til kirkekasserne, selvstændige juridiske enheder m.v. Det forventes, at oplysningerne skal omfatte en vurdering af, om det lokale ligningsbeløb i det følgende år forventes fastholdt, forøget eller reduceret, herunder hvor meget ligningen forventes forøget eller reduceret. Det forventes endvidere, at fristen for aflevering af vurderingen af det foreløbige ligningsbehov vil blive fastsat til foråret.

Provstiudvalgenes vurdering heraf kan derpå indgå i den enkelte biskops stiftsvisе drøftelser af forventningerne til de lokale ligningsbeløb det følgende år, samt i den tværgående koordination på tværs af stifterne, som udvalget foreslår faciliteret af Københavns Stift.

UDKAST

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 3, nr. 4, hvorefter provstiudvalget tilsvarende bliver forpligtet til at afgive en vurdering af det foreløbige ligningsbehov til provstiudvalgskassen.

Til nr. 2

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at folkekirkens fællesfond ikke kan afholde udgifter, der afholdes af de lokale kasser i henhold til samme lovs § 2. Fællesfonden er således med den gældende lovgivning afskåret fra at afholde udgifter til vedligeholdelse af kirker og kirkegårde, der bestyres af menighedsrådet.

Det foreslås, at der i § 11, stk. 1, i økonomiloven indsættes et nr. 10, hvorefter udgifter vedrørende enheden for folkekirkens middelalderkirker, herunder til vedligeholdelse og drift af middelalderkirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, kan finansieres af fællesfonden efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

Den foreslåede ændring betyder, at udgifter til enheden for folkekirkens middelalderkirker vil kunne afholdes af fællesfonden. Udgifter omfatter bl.a. udgifter til enhedens drift, herunder løn til ansatte. Det forventes, at der vil blive fastsat regler om, at der kan udbetales honorar til de to sagkyndige repræsentanter i bestyrelsen for enheden for middelalderkirker.

Den foreslåede ændring vil også medføre, at udgifter til vedligeholdelse af de kirker, inventar og evt. tilhørende kirkegård, som bliver overdraget til enheden for middelalderkirker, fremover kan afholdes af fællesfonden.

Den foreslåede ændring skal således ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan træffe beslutning om, at en kirke, dens inventar og kirkegård efter ansøgning fra menighedsrådet overdrages til en enhed for folkekirkens middelalderkirker og samtidig hermed tages ud af brug som sognekirke.

Til nr. 3

Det fremgår af § 14, stk. 3, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at fællesfonden kan oppebære leje- og driftsindtægter vedrørende fællesfondens aktiviteter.

UDKAST

Det foreslås, at der i § 14, stk. 3, i økonomiloven efter »aktiviteter« indsættes: »og betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker«.

Med forslaget præciseres det i § 14, stk. 3, i økonomiloven, at fællesfonden kan have indtægter i form af betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Forslaget har sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 3, hvorefter kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker. Det bemærkes, at kirkerne med særlig tilladelse fra enheden i særlige tilfælde kan benyttes til gudstjeneste og kirkelige handlinger, hvor der i givet fald kan opkræves betaling for denne brug.

Til nr. 4

Det fremgår af § 17 g, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at der ved hvert provstiudvalg oprettes en provstiudvalgskasse, der bestyres af provstiudvalget. Af stk. 2-7 fremgår, hvilke udgifter der kan finansieres af provstiudvalgskassen.

Det fremgår endvidere af § 17 h, stk. 1, i økonomiloven, at provstiudvalgskassens udgifter dækkes gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunen. Omfatter provstiet flere kommuner eller dele af flere kommuner, dækkes udgifter til provstiudvalgskassen gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunerne. Af stk. 2 fremgår det, at provstiudvalget som led i den årlige budgetproces fastsætter driftsrammen, anlægsbevillinger og projektbevillinger for provstiudvalgskassen og udarbejder budgettet på baggrund heraf. Af stk. 3 fremgår, at ligningsbeløbet til provstiudvalgskassen fastsættes af provstiudvalget. I tilfælde, hvor kommunen omfatter to eller flere provstier, og hvor der skal nedsættes et budgetudvalg bestående af repræsentanter for provstiudvalgene, fastsættes ligningsbeløbet til provstiudvalgskasserne dog af budgetudvalget, jf. økonomilovens § 17 c, stk. 8.

Det fremgår videre af § 17 h, stk. 4, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om budgettets fastsættelse, herunder opbygning, udarbejdelse og offentliggørelse, samt om tilsyn.

UDKAST

Det foreslås, at der i § 17 h, stk. 4, i økonomiloven efter »samt« indsættes »om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov og«.

Med forslaget bemyndiges kirkeministeren til at kunne fastsætte nærmere regler om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov til provstiudvalgskassen.

Formålet er at præcisere kirkeministerens hjemmel til at fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse. Forslaget ændrer ikke på bestemmelsen i økonomilovens § 7, stk. 6, 2. pkt., om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Den foreslåede ændring vil medføre, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om, at det enkelte provstiudvalg (eller budgetsamråd eller budgetudvalg, hvis relevant) på et tidligt tidspunkt i budgetprocessen skal afgive en vurdering til stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov til provstiudvalgskassen. Det forventes, at oplysningerne skal omfatte en vurdering af, om det lokale ligningsbeløb i det følgende år forventes fastholdt, forøget eller reduceret, herunder hvor meget ligningen forventes forøget eller reduceret. Det forventes endvidere, at fristen for aflevering af vurderingen af det foreløbige ligningsbehov vil blive fastsat til foråret.

Provstiudvalgenes vurdering heraf kan derpå indgå i den enkelte biskops stiftsvise drøftelser af forventningerne til de lokale ligningsbeløb det følgende år, samt i den tværgående koordination på tværs af stifterne, som udvalget foreslår faciliteret af Københavns Stift.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 3, nr. 1, hvorefter provstiudvalget tilsvarende bliver forpligtet til at afgive en vurdering af det foreløbige ligningsbehov til kirkekasserne m.v.

Til nr. 5

Det fremgår af § 21, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at menighedsrådet bestyrer kirkens og præsteembedernes faste ejendomme efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

UDKAST

Kirkeministeren kan i medfør af § 21, stk. 2, i økonomiloven fastsætte nærmere regler om brug, indretning og vedligeholdelse af præsteembedernes faste ejendomme m.v. og om afholdelse af syn over dem. Biskopperne udpeger bygningskonsulenter vedrørende præstegårde og præstegårdskonsulenter.

Det foreslås, at der indsættes et nyt § 21, stk. 1, 2. pkt., i økonomiloven, hvorefter kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, hvor det foreslås at indsætte en ny § 8 a, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan træffe beslutning om, at en kirke, dens inventar og kirkegård efter ansøgning fra menighedsrådet overdrages til en enhed for folkekirkens middelalderkirker og samtidig hermed tages ud af brug som sognekirke. Ændringen skal samtidig ses i sammenhæng med forslagets § 2, nr. 2, om indsættelse af et nyt § 1, stk. 5, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. om, at selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Den foreslåede ændring vil således tydeliggøre, at de kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for middelalderkirker i henhold til den nye § 8 a i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, vil blive bestyret af denne enhed efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

Til nr. 6

Det fremgår af § 21 b, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at til kirke- og præsteembedekapitalen indbetales provenu, der er fremkommet ved salg eller anden afståelse af rettigheder.

Af samme bestemmelses stk. 2 følger, at kirkeministeren kan fastsætte regler om udbetaling af kirke- og præsteembedekapitalen. Der er fastsat nærmere regler om udbetaling af kirke- og præsteembedekapitalen i bekendtgørelse om bestyrelse af kirke- og præsteembedekapitalen.

UDKAST

Det foreslås, at der indsættes et nyt § 21 b, stk. 3, i økonomiloven om, at provenu og andre kapitaler, som er fremkommet ved salg af ejendomme eller anden afståelse af rettigheder, der bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker, indbetales til fællesfonden.

Den foreslåede ændring vil medføre, at i tilfælde af, at en middelalderkirke, som er overdraget til enheden, senere overdrages til tredjemand, vil salgsprovenuet for kirken skulle indbetales til folkekirkens fællesfond.

Det bemærkes, at der ikke i forbindelse med menighedsrådets overdragelse af kirker til enheden er tale om et salg, og derfor indbetales der ikke provenu til kirke- og præstembedekapitalen i forbindelse med overdragelse til enheden.

Til § 4

Det foreslås i bestemmelsen, at loven skal træde i kraft den 1. januar 2026.

Til § 5

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed.

Det fremgår af § 49 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Efter § 26 i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. gælder loven ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft på Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger. Loven er ikke sat i kraft for Færøerne. De færøske myndigheder har i 2007 overtaget ansvaret for folkekirken på Færøerne.

Det følger af § 28 i lov om folkekirkens økonomi, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Det foreslås på den baggrund med § 5, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 1 I lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, jf. jf. lovbekendtgørelse nr. 1156 af 1. september 2016, foretages følgende ændringer:
§ 3. Menighedsrådet sørger for vedligeholdelse af kirken og dens inventar og udsmykning. <i>Stk. 2. ---</i>	1. I § 3, <i>stk. 1</i>, indsættes efter »udsmykning«: », jf. dog § 8 a«.
§ 7. Ved enhver kirke skal der være en af Kirkeministeriet godkendt standardprotokol eller en anden af Kirkeministeriet godkendt protokol. Nærmere regler om protokollens førelse fastsættes af kirkeministeren.	2. I § 7, <i>1. pkt.</i>, indsættes efter »kirke«: », der bestyres af menighedsrådet,«.
	3. Efter § 8 før overskriften før § 9 indsættes: »§ 8 a. Kirkeministeren kan oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker. Enheden kan efter beslutning af kirkeministeren på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke. <i>Stk. 2.</i> Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om enhedens virksomhed og ledelse, herunder

UDKAST

	kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård. Kirkeministeren fastsætter endvidere regler om vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården.«
§ 23. Menighedsrådet har det daglige tilsyn med kirken og kirkegården. § 24. Hvert år inden 1. oktober skal menighedsrådet sammen med en bygningskyndig foretage syn over kirken og kirkegården.	4. I §§ 23 og 24 indsættes efter »kirkegården«: », jf. dog § 8 a«.
§ 27. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om afholdelse af de i §§ 24-26 nævnte synsforretninger.	5. I § 27 indsættes som <i>stk. 2</i>: »<i>Stk. 2.</i> Kirkeministeren fastsætter regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker.«
	§ 2 I lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 330 af 29. marts 2014, foretages følgende ændringer:
§ 1. Selvejende kirker bestyres af menighedsrådet. <i>Stk. 2-4. ---</i>	1. I § 1, <i>stk. 1</i>, indsættes efter »menighedsrådet«: », jf. dog <i>stk. 5</i>.« 2. I § 1 indsættes som <i>stk. 5</i>:

UDKAST

	»Stk. 5. Selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler herom.«
§ 19. Betaling for brug af kirken ved særskilte kirkelige handlinger, kirkelige møder mv. fastsættes i en vedtægt, der udfærdiges af menighedsrådet og godkendes af provstiudvalget. Er kirken ikke selvejende, skal provstiudvalget forinden forhandle med den, der ejer kirken, eller den, der ejer afløsningssummen for kirketienden. <i>Stk. 2-3. ---</i>	3. I § 19 indsættes som <i>stk. 4</i>: »Stk. 4. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.«
	§ 3 I lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbekendtgørelse nr. 424 af 19. april 2023, foretages følgende ændringer:
§ 7. --- <i>Stk. 2-5. ---</i> <i>Stk. 6.</i> Kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om fastsættelse og udmelding af driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger, jf. stk. 1, og om fastsættelse og udmøntning af en reserve, jf. stk. 3-	1. I § 7, <i>stk. 6, 1. pkt.</i>, indsættes efter »jf. stk. 1,«: »om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov, jf. stk. 2,«.

UDKAST

5. Kirkeministeren kan ikke fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.	
§ 11. Af fællesfonden afholdes folkekirkens udgifter, for så vidt de ikke er omfattet af § 2, § 17 g, stk. 3-6, eller § 20, herunder: 1-9) ---	2. I § 11, stk. 1, indsættes som <i>nr. 10</i>: »10) Udgifter vedrørende enheden for folkekirkens middelalderkirker, herunder til vedligeholdelse og drift af middelalderkirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.«
§ 14. --- <i>Stk. 2.</i> --- <i>Stk. 3.</i> Fællesfonden kan oppebære leje- og driftsindtægter vedrørende fællesfondens aktiviteter. <i>Stk. 4.</i> ---	3. I § 14, stk. 3, indsættes efter »aktiviteter«: »og betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker«.
§ 17 h. --- <i>Stk. 2-3.</i> --- <i>Stk. 4.</i> Kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om budgettets fastsættelse, herunder opbygning, udarbejdelse og offentliggørelse, samt om tilsyn. <i>Stk. 5-8.</i> ---	4. I § 17 h, stk. 4, indsættes efter »samt«: »om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov og«.
§ 21. Menighedsrådet bestyrer kirkens og præsteembedernes faste ejendomme efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren. <i>Stk. 2-3.</i> ---	5. I § 21, stk. 1, indsættes som 2. <i>pkt.</i>: »Kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker efter

UDKAST

	bestemmelser fastsat af kirkeministeren«.
§ 21 b. Til kirke- og præsteembedekapitalen, jf. § 21 a, indbetales provenu, der er fremkommet ved salg eller anden afståelse af rettigheder. <i>Stk. 2. ---</i>	6. I § 21 b indsættes som <i>stk. 3</i> : » <i>Stk. 3.</i> Provenu og andre kapitaler, der er fremkommet ved salg af ejendomme eller anden afståelse af rettigheder, der bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker, indbetales til fællesfonden.«

BLKM hovedpostkasse
E-mail: km@km.dk
MRK - sagsnummer 2025- 5593

Sagsnummer: 2025 - 28168
Aktid.: 3559826
Sagsbeh.: SGV

Ribe, den 19. august 2025

Høringssvar - vedr. lovforslag om ændring af:

- lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde,
- lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.
- lov om folkekirkens økonomi

By-, Land- og Kirkeministeriet har den 1. juli 2025 sendt lovforslaget i høring.

Af lovforslaget fremgår bl.a., at Udvalget for Bæredygtig Finansiering af Folkekirkens Fællesopgavers (UBFFF) foreslår en række tiltag til styrkelse og styring af folkekirkens fællesfond, herunder:

- etablering af en enhed for folkekirkens middelalderkirker (*enheden*)
- justering af landskirkeskatten, herunder frister og orientering til biskoppen om foreløbigt ligningsbehov
- vurderingen af ligningsbehovet skal indgå i en tværgående koordination på tværs af stifterne, som udvalget foreslår faciliteret af Københavns Stift

Lovforslaget har til formål at sikre en mere målrettet og bæredygtig forvaltning af folkekirkens middelalderkirker i de områder, hvor lokale ressourcer og demografiske forhold gør det vanskeligt at opretholde den nuværende sognekirkelige drift. Med oprettelsen af en særlig *enhed for folkekirkens middelalderkirker* ønsker man at understøtte bevaringen af en vigtig del af den danske kulturarv, samtidig med at man skaber mulighed for, at enkelte kirker, i tæt samråd med lokale menighedsråd og med anbefaling fra provstiudvalg og biskop, kan tages ud af brug som sognekirke og overgå til en anden driftsform.

Enheden skal kunne overtage bestyrelsen for sådanne kirker, deres inventar og tilhørende kirkegårde, med henblik på fortsat vedligeholdelse og eventuel alternativ anvendelse. Lovforslaget angiver også, at kirkeministeren skal fastsætte nærmere regler for enhedens virksomhed og økonomi, herunder brug, vedligeholdelse, og eventuelt salg af bygningerne.

Baggrunden for lovændringen er et ønske om at imødegå de udfordringer, som flere mindre sogne står over for – især i tyndt befolkede områder – og sikre, at de historiske kirker bevares og anvendes med respekt for både kulturhistorie og lokale forhold. Der er desuden en intention om at samle viden og skabe synergi, der kan komme hele folkekirken til gavn i arbejdet med bevaring og vedligeholdelse af de ældste kirkebygninger.

Derfor indsættes en ny bestemmelse (§ 8a) i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde – se nedenfor:

8 a. Kirkeministeren kan oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker. Enheden kan efter beslutning af kirkeministeren på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet **og med anbefaling fra provstiudvalget og fra biskoppen** overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke.

Stk. 2. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om enhedens virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård. Kirkeministeren fastsætter endvidere regler om vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården.«

Høringssvar

Høringssvaret indeholder dels kritikpunkter, uafklarede spørgsmål (a-h) samt forslag til justeringer.

I Ribe er vi kritiske til forslaget om opretholdelse af en *kirkeenhed* for folkekirkens middelalderkirker. Ribe Stift henstiller derfor til, at Udvalget drøfter høringssvaret og præciserer nedenstående tvivl og bemærkninger, inden lovforslaget godkendes:

a) Bemærkning og kritik til § 8a – (indsat med rødt ovenfor)

Lovforslaget om oprettelsen af en enhed for folkekirkens middelalderkirker markerer et væsentligt skridt i retning af centralisering og en øget statslig styring af folkekirken. Ved at etablere en ny enhed under fællesfonden – med beføjelse til at overtage bestyrelsen af kirker, inventar og kirkegårde – svækkes to af de bærende søjler i den nuværende folkekirkelige struktur: menighedsrådene og stiftsøvrigheden.

Menighedsrådenes ansvar for kirker og kirkegårde, som har været gældende siden 1922, udhules, og den lokale forankring risikerer at forsvinde. Samtidig marginaliseres stiftsøvrighedens rolle. Lovforslaget nævner ikke biskoppens eller stiftets betydning i beslutningsprocesserne, og der tegner sig et billede af en ny ledelsesstruktur, som placerer både fagligt tilsyn og beslutningskraft centralt – langt fra de steder, hvor kirkens liv og virke faktisk finder sted.

Der er tale om en løsning, der ikke blot introducerer et nyt forvaltningslag, men som også ændrer den grundlæggende balance i folkekirken. I stedet for at styrke de eksisterende strukturer og sikre faglig støtte lokalt – gennem provstierne og stifterne – vælger man en model, der peger mod en mere statskirkelig konstruktion. Dette sker uden en egentlig drøftelse af, hvad det betyder for folkekirkens selvforståelse, organisering og struktur, for relationen mellem kirke og stat – og ikke mindst for kirkens lokale engagement og ejerskab.

I lovforslaget § 8a bør det i bestemmelsens 2. pkt. som minimum præciseres, at menighedsrådets beslutning om overdragelse af en kirke, skal vedhæftes en udtalelse i form af anbefaling fra såvel provstiudvalget som fra biskoppen, jf. side 8 i lovforslagets indhold.

b) Tvivl om kompetence ved biskoppens udtalelse, jf. § 8a

På lovforslagets side 15 fremgår det, at menighedsrådets beslutning og ansøgning om overdragelse af en kirke skal ledsages af en udtalelse fra provstiudvalget om hvorvidt der er tilstrækkelige ressourcer og ligningsmidler samt en udtalelse fra biskoppen, hvorvidt biskoppen kan anbefale overdragelsen.

Spørgsmål

Kan ministeriet og / eller Udvalget (UBFFF) oplyse, hvilken kompetence biskoppen har?
Kan biskoppen nedlægge veto mod overdragelse?

c) Om bestyrelsens sammensætning

Hvis "enheden" overtager en kirke, er kirken ikke længere drevet af menighedsrådet, hvorfor det synes unødigt at Landsforeningen er repræsenteret.

Spørgsmål

Hvorfor er repræsentanter fra Landsforeningen af Menighedsråd med i bestyrelsen?

Af lovforslaget fremgår det videre, at enhver vedligeholdelse af kirken skal godkendes af Stiftsøvrigheden. Derfor synes det oplagt og helt uundgåeligt at en stiftskontorchef / og eller en stiftsjurist er en del af bestyrelsen, da disse allerede bestrider en stor erfaring med proceduren for kirkens byggesager og vedligeholdelse generelt.

Alternativt forslag

Ribe Stift er blandt *enhedens* bedste kritikker, det er derfor oplagt at såvel biskoppen og stiftskontorchefen/ stiftsjurist er en del af *enhedens* bestyrelse.

d) Geografisk placering af enheden - Ribe er attraktiv

Af lovforslagets side 16 fremgår det, at *enheden* placeres fysisk i tilknytning til en stiftsadministration udenfor de største byer.

Vi foreslår Ribe som geografisk placering for *enheden*:

- Stiftsadministrationen er beliggende midt i Ribe by
- I Ribe Stift er der ca. 120 middelalderlige kirker,
- Stiftsadministrationen har derfor stor erfaring og kendskab med middelalderlige kirker
- Stiftets sydlige del er tyndt befolket men med mange kirker at passe for de få
- Der er i forvejen et stærkt fokus på formidling af historie gennem museer
- Ribe har en rig kulturhistorisk arv, der strækker sig mere end 1300 år tilbage
- Ribe er Danmarks ældste by med stor bygningsbevaring og historiske bykerne

e) Enhedens opgaver

Af lovforslagets side 21 fremgår *enhedens* fremtidige opgaver, herunder:

- Rådgivning, indsamling af viden, analyser af økonomi, bygningsfaglighed, koordinering af dialog med folkekirkens konsulenter mv.

Alle disse opgaver arbejder stiftsjuristerne med på daglig basis i stiftsadministrationen. Der er allerede masser af viden og videndeling imellem- og på tværs af stifterne om kirkernes byggesager og vedligehold.

Af lovforslaget fremgår videre på side 21, at *enheden* vil gennemføre kursusvirksomhed for lokale byggesagkyndige i provstier og stifter.

Det bør nævnes, at Nationalmuseet årligt inviterer til "Kirkedag", hvor arkitekter, stifternes byggesagsbehandlere og konsulenter hører / og lærer om særlige byggesager ved kirkerne. Her drøftes alle udfordrende og spændende byggesager på de gamle kirker, særligt undertag, forankring, fugt og skimmel, faskiner og meget mere nyt.

Med andre ord – opgaverne er der allerede i stifterne. Denne viden som stifterne i fællesskab har oparbejdet, vil *enheden* aldrig opnå, alene fordi *enheden* kun skal behandle 5 kirker.

Det er derfor med stor undren, at Udvalget nedsætter en *enhed* med ansatte, sekretariat og bestyrelse og hertil budgetterer med 5-7 mio. kroner – til brug for 5 kirker.

Spørgsmål:

Er der reelt behov for en sådan *enhed*?

Alternativt forslag:

I stedet for en ny enhed, bør det eksisterende system styrkes – f.eks. gennem:

- Bedre understøttelse af menighedsrådene
- Øget bistand fra stifterne
- Øget bistand fra provstierne herunder provstiansatte bygningskonsulenter, der hjælper menighedsrådene lokalt. (findes i Grene- og Varde Provsti, Ribe Stift)

f) Om orientering af stiftets biskop vedr. ligningsbehov (Kirkeskatten som ministerredskab)

Af lovforslagets side 45 fremgår det, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om, at det enkelte provstiudvalg mv. på et tidligt tidspunkt i budgetprocessen skal afgive en vurdering til stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov til kirkekasserne mv.

Vurderingen skal indeholde oplysning om det lokale ligningsbeløb i det følgende år forventes **fastholdt, forøget** eller **reduceret**.

Noget er i opbrud i folkekirkens økonomi. Fællesfonden – som skulle være en fælleskasse for hele kirken – er ved at blive "andet og mere", som det hedder i lovforslaget (s. 23). Den bestyres af biskopperne og et administrativt fællesskab, men efter regler fastsat af kirkeministeren – og med ansvar over for samme. Fællesfonden rådgiver endda ministeren om sit eget budget.

Samtidig anbefales det, at kirkeskatten fremover skal koordineres nationalt mellem biskopper og provstiudvalg, som Udvalget foreslår faciliteret af Københavns Stift. (s. 24).

Den lokale beslutningsret består formelt, men nye proceskrav og regler lægger pres i retning af ensretning. Når det sker, forsvinder noget væsentligt: dialogen med de kommuner, hvor kirken har hjemme – og hvor legitimiteten opstår.

Prognoserne frem mod 2040 (s. 24) peger på flere midler til fællesudgifter og øget udligning. Men pensionsforpligtelserne nævnes ikke – og i det perspektiv virker det tvivlsomt, når man samtidig vil *holde kirkeskatten i ro*. Det kan meget vel betyde stigning. Og når kirkeskatten først begynder at ligne en statslig enhedssats, er vi et skridt nærmere en statskirke.

Der er ingen grund til at mistro det lokale. Det er netop i mødet mellem provsti og kommune, at kirken viser sin folkelige forankring. Når kirkeskatten gøres til et koordineret nationalt anliggende, flyttes magten – ikke bare administrativt, men også åndeligt.

Ribe Stift kan på ingen måde acceptere en tværgående koordination af kirkeskatten - faciliteret af Københavns Stift.

Alternativt forslag

Ligningsdrøftelser bør forblive lokalt mellem kommune og provsti.

g) Om ændring af økonomiloven – (Statslig enhed, kirkelig ekspropriation i forklædning)

Det nye lovforslag om en "*enhed for folkekirkens middelalderkirker*" ligner ved første øjekast en teknisk justering. Men kigger man nærmere på lovteksten, toner konturerne frem af en dybt problematisk statsliggørelse af folkekirkens bygningsarv.

Ifølge økonomilovens (forslåede) § 21, stk. 1, skal selvejende kirker, som er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til *enheden*, både overdrages og bestyres af samme enhed. Den selvejende karakter fastholdes kun i navnet – ikke i realiteten. Vi bevæger os her i retning af en statslig synodalstruktur, hvor det lokale ejerskab udhules, og beslutningsmagten samles centralt.

h) Om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker

Det bliver endnu tydeligere i brugslovens (forslåede) § 19, stk. 4, hvor det fastsættes, at kirkeministeren bestemmer prisen for brug af disse kirker. Altså: Staten tager over – og kræver betaling for brug. Kirker, som ofte er opført og vedligeholdt med lokal frivillighed og fællesskabets midler, bliver nu udlejningslokaler i statslig forvaltning.

Og hvad sker der med værdierne?

I økonomilovens (forslåede) § 21 b, stk. 3, fremgår det, at provenu fra salg af ejendomme og rettigheder skal indbetales til fællesfonden – uden nogen garanti for, at midlerne kommer det lokale kirkeliv eller vedligeholdelse til gode.

Lovforslaget forsøger at fremstå som en løsning på praktiske og økonomiske udfordringer, men det, det reelt tilbyder, er en ekspropriation uden navns nævnelse. Når staten både ejer, bestyrer, prissætter og høster værdien af middelalderkirkerne, har vi forladt folkekirkens grundstruktur og trådt et skridt ind i en statskirkelig model, hvor ministeren bliver arkitekt for både struktur og økonomi.

Det bør kalde på modstand – ikke blot af kirkehistoriske og juridiske grunde, men fordi det truer det lokale ejerskab, som er kernen i folkekirkens selvforståelse.

Afslutningsvis oplistes her de væsentligste kritikpunkter med forslag til fremadrettet behandling:

Overordnede kritikpunkter

1. Centralisering og statsliggørelse af ansvar for kirker og kirkegårde. S. 33 ff.
2. Utydelige grænser mellem kirkeenhed, stift og menighedsråd.
3. Manglende hensyn til den lokale forankring og eksisterende strukturer.
4. Usikkerhed omkring økonomi, ejerskab og langsigtet ansvar.
5. Uklarhed om bestyrelsens rolle og kompetencer
6. Spild af penge - den forventede udgift til kirkeenheden

Forslag til fremadrettet behandling

- Styrk de eksisterende strukturer frem for at etablere en ny enhed.
- Involver stiftsøvrigheder, provster og menighedsråd i hørings- og udviklingsarbejdet.
- Overvej en forsøgsordning før fuld implementering.
- Afsæt midler til direkte støtte til menighedsråd i økonomisk trængte områder

I mit virke som biskop er jeg kritisk over forslaget om opretholdelse af en *kirkeenhed*, da jeg mener, at vi med ekstra midler og nyansatte bygningskonsulenter i provstierne kan styrke de eksisterende strukturer lokalt.

Jeg henstiller derfor til, at Udvalget drøfter høringssvaret og præciserer ovenstående bemærkninger, inden lovforslaget godkendes.

Med venlig hilsen

Elof Westergaard
Biskop over Ribe Stift

Brevdato	18-08-2025
Afsender	Aarhus Stift (KMAAR@KM.DK)
Modtagere	BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Akttitel	Fra Aarhus Stift, vedr. biskoppens høringssvar - lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde og lov om folkekirkens økonomi
Aktnummer	23
Identifikationsnummer	512413
Versionsnummer	1
Sagsnummer	2025 - 5593
Ansvarlig	Maria Kristensen
Vedlagte dokumenter	Til BLKM med biskoppens høringssvar - lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde og lov om folkekirkens økonomi (STPR F2 3577264) Biskoppens høringssvar - lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde og lov om folkekirkens økonomi
Dokumenter uden PDF-version (ikke vedlagt)	
Udskrevet	03. nov 2025

Til: BLKM hovedpostkasse (km@km.dk)
Cc: msl@ast.dk (msl@ast.dk), Københavns Stift (KMKBH@KM.DK), Helsingør Stift (KMHEL@KM.DK), Roskilde Stift (KMROS@KM.DK), Lolland-Falsters Stift (LFSTIFT@KM.DK), Fyens Stift (KMFYN@KM.DK), Aalborg Stift (KMAAL@KM.DK), Viborg Stift (KMVIB@KM.DK), Ribe Stift (KMRIB@KM.DK), Haderslev Stift (KMHAD@KM.DK)
Fra: Aarhus Stift (KMAAR@KM.DK)
Titel: Til BLKM med biskoppens høringssvar - lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde og lov om folkekirkens  konomi (STPR F2: 3577264)
Sendt: 18-08-2025 13:12
Bilag: Biskoppens høringssvar - lovforslag om ændring af lov om kirkebygninger og kirkegårde og lov om folkekirkens økonomi.pdf;

Med venlig hilsen

Jette Madsen
stiftskontorchef

Tlf.
8734 5102 | jmm@km.dk

Aarhus Stift
Dalgas Avenue 46 | 8000 Aarhus C | Tlf. 8614 5100
kmaar@km.dk | www.aarhusstift.dk

Vidste du, at **Kirkernes Folkemøde i 2025** afholdes i Silkeborg, Aarhus Stift?

Vores håndtering af persondata | [Persondata](#) | aarhusstift.dk

BISKOPPEN OVER AARHUS STIFT

Dalgas Avenue 46, 8000 Aarhus C

Telefon | 8614 5100
Mail | kmaar@km.dk
www | aarhusstift.dk

By-, Land- og Kirkeministeriet

Høringssvar – udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov

Den | 18. august 2025
Akt.id. | 3577264
Sagsnr. | 2025 - 28097
Ansvarlig | JMM/lp

Jeg har den 1. juli 2025 modtaget høring over udkast til lovforslag vedr. understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov med høringsfrist den 25. august 2025.

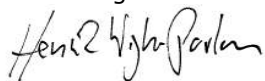
Helt overordnet kan jeg tilslutte mig lovforslagene, som bygger på rapporten fra Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af fællesfondens fællesopgaver.

Jeg har dog følgende bemærkninger til forslagene:

- Jeg kan anbefale, at det i forbindelse med et menighedsråds ansøgning om at lade en middelalderkirke overgå til en enhed for folkekirkens middelalderkirker, påhviler menighedsrådet at oplyse om eventuelle projekter for kirkens vedligeholdelse og de estimerede udgifter hertil.
- I forlængelse af ovenstående vil jeg anbefale, at det overvejes at fastsætte nye retningslinjer eller standarder for istandsættelse og vedligeholdelse af folkekirkens middelalderkirker, så det - også i forhold til de kirker, der overgives til enheden for folkekirkens middelalderkirker - bliver tydeliggjort, at der kan være tale om differentieret vedligeholdelse af kirkerne.
- Jeg kan tilslutte mig, at en kirke, der overdrages til enheden for folkekirkens middelalderkirker, ikke længere kan benyttes til gudstjenester og kirkelige handlinger. I den forbindelse kan det anbefales en tydelighed af, hvornår der foreligger sådanne særlige tilfælde, der kan udgøre en undtagelse hertil.
- Jeg vil anbefale, at der i forhold til de kirkegårde, der hører til en kirke, der overdrages til enheden for folkekirkens middelalderkirker, sker en ligestilling med reglerne i lov om folkekirkens kirker og kirkegårde § 18, stk. 2. Det vil betyde, at en overdragelse til enheden sidestilles med en af provstiudvalget (i fremtiden måske menighedsrådets)

godkendt reguleringsplan, således at retten til at foretage yderligere begravelse i et gravsted ophører, når der er forløbet en fredningsperiode efter den senest forud for planens godkendelse foretagne begravelse, uanset om brugsretten til gravstedet måtte være erhvervet for et længere tidsrum. Dermed sikres der en "udløbsdato" for kirkegården.

Med venlig hilsen

Henrik Wigh-Poulsen

Kopi sendt til: Alle stifter

Stiftamtmand Morten Starch Lauritsen